

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

VRAGEN OVER TAALKUNDE.

HANDLEIDING

BIJ DE

BEOEFENING DER NEDERLANDSCHE TAAL

VOOR

Leerlingen van normaal- of hogere burgerscholen,
Kweekelingen en Hulponderwijzers,

DOOR

H. M. LABBERTÉ,

Hoofdonderwijzer te Aarlanderveen.

Tweede druk.

ALPHEN A/D RIJN,
W. CAMBIER VAN NOOTEN.

1873.

1193
G. 34

Vragen over Taalkunde.

HANDLEIDING

BIJ DE

BEOEFENING DER NEDERLANDSCHE TAAL.

VOOR

Leerlingen van normaal- of hogere burgerscholen,
Kweekelingen en Hulponderwijzers,

DOOR

H. M. LABBERTÉ,

Hoofdonderwijzer te Aarlanderveen.

Tweede druk.

ALPHEN A/D RIJN,
W. CAMBIER VAN NOOTEN.

1873.

„Evenmin als dor en droog en vervelend eigenschappen zijn van de taalkunde, evenmin is hare beoefening van luttel of geen belang, evenmin zijn hare uitkomsten onpractisch.”

Mr. H. E. MOLTZER,
de Nieuwe Richting in de Taalkunde.

NED.
LETTERK.

VOORBERICHT.

Ten vorigen jare zette ik het doel der uitgave van deze Vragen over Taalkunde uiteen. Het gunstig onthaal, dat dit werkje bij uitstekende taalkundigen heeft gevonden, doet mij gereedelijk besluiten deze uiteenzetting thans weg te laten.

Op 't vriendelijk verzoek van den Uitgever, den Heer W. C. van Nooten, wil ik mij niet onttrekken in plaats hiervan mede te deelen, dat Prof. M. de Vries, met de strekking er van blijkbaar ingenomen, den wensch uitte: „dat dit werkje voor 't onderwijs veel nut moge stichten,” en Dr. A. de Jager er van getuigde: „Mij dunkt, uw boekje kan bij 't onderwijs van veel nut zijn. Het bespaart den onderwijzers moeite en tijd, wanneer zij over den inhoud van onze spraakkunsten de leerlingen willen onderragen of nu en dan repetitiën van het behandelde houden; maar ook vestigt het de aandacht der Leeraars zelve op menig punt, dat in onze leerboeken niet is opgenomen of niet opzettelijk in 't licht gesteld. Gaarne beveel ik het allen beoefenaars der Ned. Taal aan.”

De verschijning dezer Vragen over Taalkunde acht ik hiermede genoeg gerechtvaardigd. Van dit gevoelen was ook de Schrijver der aankondiging van dit werkje in de *Wekker* van Woensdag 28 Oct. 1872. Recensent zegt er van: „Deze vragen toch, die ordelijk in verschillende afdelingen gerangschikt zijn, kunnen den jeugdigen beoefenaar onzer schoone taal groote diensten bewijzen. Zij berusten op de geschriften van Cosijn, van Dale, Kern, Brill en te Winkel.”

Hij gelooft dat „ieder die ze helder en flink weet te beantwoorden en toe te passen, gansch niet onvoorbereid tot het examen voor hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres zal opgaan”; terwijl hij aldus besluit: „De beoefenaars onzer taal, hetzij leerlingen van normaal- of hogere burgerscholen, kweekelingen of hulponderwijzers, zelfs hoofdonderwijzers die van taalstudie houden, zullen zich den aankoop van dit boekje niet beklagen.”

Moge een vernieuwd ruim debiet het gevolg van de mededeeling dezer allergunstigste beoordeelingen zijn: den Uitgever zou het verblijden en mij wellicht aansporen in een volgend werkje „menig punt, dat in onze leerboeken niet is opgenomen of niet opzettelijk in 't licht gesteld,” te behandelen met al die zorg, welke dergelijke onderwerpen verdienen.

L.

KLANKLEER.

T A A L.

1. Wat is spraak? wat uitspraak?
2. Wat is taal? wat schrijftaal?
3. Hoe noemt men onze taal?
4. Waar wordt die gesproken?
5. Wat zijn dialecten?
6. Waartoe is hunne kennis van aanbelang?
7. Waarom is onze taal eene *zuster* van 't Hoogd.?
8. Tot welken taalstam behoort onze taal?
9. Waar spreekt men het Nederduitsch?
10. Welke talen behooren tot den Nederduitschen tongval?
11. Wat is een klank? een *spraakklank*? een *gevoelsklank*?
12. Wat is eene *zuivere* uitspraak? Wat eene *beschaafde* uitspraak? Waarin zijn beide onderscheiden?
13. Waarin komen de spreek- en schrijftaal overeen? Waarin verschillen beide?
14. Sedert wanneer bestaat het Nederlandsch als schrijftaal?
15. In welke provincie heeft het zich als zoodanig ontwikkeld?

16. Wat noemt men het Middelnederlandsch of Dietsch?
17. Wat het Nieuwnederlandsch of bloot Nederlandsch?
18. Waarom is het Vlaamsch geen dialect?
19. Van welke vormen en min voorkomende woorden bedienen zich bij voorkeur onze taalgenooten de Vlamingen?
20. Welk letterverschil vertoont het Nederlandsch in vergelijking met het Hoogduitsch?

WOORDEN, LETTERS, LETTERGREPEN EN KLEMTON.

21. Wat zijn woorden?
22. Wat basterdwoorden?
23. Wat verouderde woorden?
24. Wat gewestelijke woorden?
25. Wat uitheemsche woorden?
26. Wat ontaalkundig gevormde woorden?
27. Wat zijn letterklanken? wat letterteekens?
28. Wat zijn letters?
29. Hoe worden de klinkers voortgebracht?
30. Hoe ontstaan de medeklinkers?
31. Welke klinkers zijn oorspronkelijk kort?
32. Waarin worden deze korte klinkers verdeeld?
33. Hoe zijn de lange klinkers gevormd?
34. In welke gevallen bezigt men de zacht- en scherplange *e* en *o*?

35. Hoe zijn de *eu* en *oe* gevormd?
36. Welke klinkers heeft het beschaafd Nederlandsch?
37. Welke heeten volkomen,- onvolkomen,- gerekt?
38. Op welke wijze ontstonden de tweeklanken?
39. Welke tweeklanken bezitten wij?
40. Wat zijn halve klinkers?
41. Waarin worden deze verdeeld?
42. Wat zijn stomme medeklinkers?
43. Waarin worden deze onderscheiden?
44. Bij welke halve klinkers bestaat een trapswijze voortgang van zacht tot scherp?
45. Welke vloeibare letters wisselen vaak onderling af?
46. Wat noemt men „consonantengroepen“?
47. Welke van deze hebben eene zware uitspraak?
48. Wat zijn lettergrepen?
49. Wat zijn opene, wat geslotene lettergrepen?
50. Wat zijn toonlooze lettergrepen?
51. Welke klinkers kunnen in toonlooze lettergrepen voorkomen?
52. Welke toonlooze lettergrepen hebben geen toonlooze klinkers?
53. Wat noemt men den klemtoon?
54. Hoeveel soorten van tonen onderscheidt men?
55. Wat noemt men een' *rhetorischen* klemtoon?
56. Waartoe dient de klemtoon?
57. Waarop valt doorgaans de klemtoon?
58. Welke hoofduitzonderingen bestaan op dien regel?
59. Waarop valt de klemtoon in eigenlijk samen-

- gestelde woorden, mits zij niet tegelijk afgeleide bijvoeglijke naamwoorden zijn?
60. Waarop in oneigenlijk samengestelde bijwoorden?
 61. Wat noemt men den lagen toon?
 62. Welke lettergreep heeft den bijtoon?
 63. Wanneer spreekt men van een' sterkeren en een' zwakkeren bijtoon?
 64. Waartoe dient de woordtoon?
 65. Waarom heeft in een' zin 't werkwoord den hoofdtoon?
 66. Welke woorden hebben een' nog sterkeren toon?
 67. Waarom heeft het subject den bijtoon?
 68. Welke woorden krijgen een' zwakken bijtoon?
 69. Welke kunnen soms tot volstreckte toonloosheid afdalen?
 70. Welke achtervoegsels zijn toonloos? Welke hebben den bijtoon?
 71. Wat is een germauisme, een gallicisme, een anglicisme?
 72. Wat zijn pleonasmen?
 73. Wat zijn synoniemen?
 74. Wat zijn paroniemen?
 75. Wat homoniemen?

SPELLING (*).

76. Wanneer wordt de *a* der voorafgaande opene lettergreep verdubbeld?

(*) Regeling der Spelling voor het Woordenboek der Nederl. Taal. Vanwege de Redactie bewerkt door Dr. L. A. te Winkel.

77. Waarom voldoet de spelling *blauw*, *flauw*, enz. niet en moeten deze woorden met *au* worden geschreven?
78. Wanneer bezigt men de volle *ie* in de achtervoegsels- *iek*, - *ief* en- *iet*? Wanneer is daarin eene enkele *i* voldoende?
79. Waarom schrijft men *oliën*, *traliën*, enz. en daarentegen *knieën*, *drieën*, enz.?
80. Waarop steunt de schrijfwijze van *fabriek*, *muziek*, *kollek*, enz.? Geldt eene zelfde reden voor *koffie*?
81. Waarom schrijft men *Januari*, *Februari*, *Juni* en *Juli* met *i* en niet, zooals voorheen, met *ij*?
82. In welke woorden wordt de voorafgaande linker niet met zich zelve verlengd?
83. Op welke gronden wordt de *j* uitgelaten in *vleien*, *zwaaien*, *voltooïing*, enz.?
84. Wordt de *d* in *tweeërlei*, *drieërlei* vereischt? zoo niet, waarom wordt ze daarin uitgelaten en integendeel in *vierderlei*, *vijsderlei*, *negenderlei* en *tienderlei* behouden?
85. Waar moet men *cht* spellen? waar *gt*?
86. Waarom wordt de spelling *kagchel*, *kugchen*, enz. veroordeeld? Is die van *kachel*, *kuchen*, enz. gansch onberispelijk?
87. Levert de schrijfwijze *thans*, *althans* en *noctans* geen onregelmatigheid op?
88. In welke woorden wordt *ng* tot *nk* verscherpt?
89. Waarom wordt het achtervoegsel *-aard* (*-erd*) met *d* geschreven?

90. Waarom schrijft men de *ch* in *mosch*, *visch*, enz., die toch bij de uitspraak niet gehoord wordt?
91. Welken regel volgt men voor 't gebruik van *ts* of *ds*?
92. In welke woorden bespeurt men eene verscherping der *d*?
93. Waarom wordt de spelling *huiselijk*, *asem*, *geesel*, *IJsel*, *Pruisen*, enz. voorgestaan?
94. Waarop berust de schrijfwijze *Drente* (zonder *h*) en *Brabant* (met *t*)?
95. Waarom is ééne *k*, *t* en *m* voldoende in *monniken*, *kieviten*, *Dokkumer*, enz. en wordt de *m* verdubbeld in *Haarlemmer*, *Arnhemmer*?
96. Waarom schrijft men 't bijwoord *samen* met eene *s* en daarentegen 't grondwoord *zamen* met eene *z*?
97. Waarom wordt de spelling *diefegge* veroordeeld?
98. Waarom wordt de soms voorkomende spelling van *andwoord*, *Andwerpen*, *ontfangen* en *ontfonken* afgekeurd?
99. Moet *jufvrouw* niet, evenals *juffer*, met *ff* worden geschreven?
100. Wanneer schrijft men *fonkelen*? wanneer *vonkelen*?
101. In welke gevallen nemen de achtervoegsels *-lijk* en *-loos*, en het achtervoegsel *-ing*, wanneer dit van de euphonische *l* wordt voorafgegaan, geene toonlooze *e* vóór zich ter verbinding met het stamwoord?
102. Waarom wordt de spelling *ordentelijk* behouden?
103. Waarom wordt *hemeling* met ééne *l* geschreven en moeten *adellijk*, *middellijk* en *onmiddellijk* de dubbele *l* hebben?

104. Schrijft men in samenstellingen *midden* of *middel*?
105. Hoe behoort men te schrijven: *eigenlijk*, *openlijk*, *wezenlijk*, enz. of *eigentlich*, *opentlijk*, *wezentlijk*, enz.?
106. Waarom gaan *iemand* en *niemand* op eene *d* uit?
107. Waarom schrijft men *oot* in *ootmoed* met eene *t*?
108. Volgens welken regel schrijft men *omtrent* met eene *t*?
109. Welke verkleinvormen gaan op eene toonlooze *e*, welke op eene *n* uit?
110. Waarom schrijft men zoowel *allenthalve*, *mijnenthalve*, *hunnenthalve*, enz. als *behalve*, *derhalve* en *weshalve*, zonder *n*?
111. En daarentegen *bezijden* met eene *n*?
112. Waarom wordt de spelling *druisen*, *torsen*, *los* (*lynx*) en *was* (*cera*) voorgestaan?
113. Op welke gronden wordt de voorkeur gegeven aan de schrijfwijze *booste*, *looste*, *wijste*, *frischte*, *malschte*, enz.?
114. Hoe moet men schrijven: *alleszins*, *veelszins*, enz. of *allezins*, *veelzins*, enz., en waarom?
115. Op welken grond schrijft men: *verf*, *verfkvast*, *verver*, *verven*, *ververij*, enz.?
116. Waarop berust de onderscheiding van *onkruid*, *nieskruid*, *wormkruid* en *buskruit*, *rattenkruit*?
117. Waarom wordt de spelling *Dinsdag* voorgestaan?
118. Op welken grond wordt de spelling *schepter* verdedigd?
119. Waarom is de *b* in *ambt* gewettigd?
120. Waarom schrijft men *litteeken* met *tt*?

121. Hoe onderscheidt men *kommies* en *commies*, *lokaal* en *locaal*, *kritiek* en *critiek*?

GRAMMATISCHE FIGUREN.

122. Wat zijn grammatische figuren?
 123. Waarom wordt vaak eene letter ingelascht?
 124. Welke letters dienen daar veelal toe?
 125. In welke gevallen komt de *d* epenthetisch voor?
 126. In welke dient daartoe de *t*?
 127. Wanneer is de *n* epenthetisch?
 128. Komt de *s* ook epenthetisch voor?
 129. In welke woorden vertoont zich de epenthesis der *p*, *w* en *ng*?
 130. Waarin bestaat de *syncope*?
 131. In welke woorden is een klinker uitgestooten?
 132. In welke gevallen wordt de *d* gesyncopeerd?
 133. Welke andere letters worden soms uitgestooten?
 134. Wat is eene *paragoge* of *epithesis*?
 135. Welke letters vindt men somwijlen aan de woorden toegevoegd?
 136. Wat noemt men *apocope*?
 137. In welke gevallen vindt men een' klinker afgeworpen?
 138. Vertoont zich ook de apocope van een' medeklinker?
 139. In welke woorden is eene geheele lettergreep of een uitgang afgeworpen?
 140. Waarin bestaat de *aphaeresis*?
 141. In welke woorden bespeurt men de aphaeresis van vocalen?

142. Komt ook de aphaeresis van medeklinkers voor?
 143. Wat is eene *prothesis*?
 144. In welke woorden komt deze figuur voor?
 145. Waarin bestaat de *diaeresis*?
 146. In welke woorden alleen vindt men deze figuur in 't Nederl. gebruikt?
 147. Waarin bestaat de *metathesis*?
 148. In welke woorden vindt men eene verplaatsing der vocaal?
 149. Worden ook soms medeklinkers verwisseld?
 150. In welke woorden heeft de *elisie* plaats?

WOORDVORMING.

151. Wat leert de woordvorming?
 152. Wat zijn wortels?
 153. Wat zijn sterke, wat zijn zwakke wortels?
 154. Waarom zijn de zwakke wortels slechts *secundaire* wortels?
 155. Welke vormen der sterke werkw. zijn de oudste?
 156. Waarom heeft bij de zwakke werkw. de tegenw. tijd den eenvoudigsten vorm?
 157. Wat noemt men klankversterking of reduplicatie?
 158. Waartoe dient de kennis der vocaalverwisseling?
 159. Wat zijn stamwoorden?
 160. Wat zijn woordstammen?
 161. Welke lettervereeningen laten de woordstammen of stamwoorden toe?
 162. Waaruit is de letterverbinding *sch* ontstaan?
 163. Wat is oorspronkelijk de *s*, die achter de *t* volgt?

164. Waaruit is de klank *ou*, gevolgd van eene *d* of *t*, ontstaan?
165. Wat noemt men afleiding?
166. Hoe geschiedt de afleiding?
167. Wat zijn voor- en achtervoegsels?
168. Wat zijn meer, wat min zelfstandige achtervoegsels?
169. Welke achtervoegsels komen zoowel onder de meer als min zelfstandige voor?
170. Welke achtervoegsels zijn uitsluitend min zelfstandig?
171. Waarvoor zijn deze uitsluitend min zelfstandige achtervoegsels te houden?
172. Waaruit is 't min zelfstandige achtervoegsel *ster* gevormd?
173. Welke zijn de meer zelfstandige achtervoegsels?
174. Welke van deze dienen uitsluitend ter vorming van zelfstandige naamw.?
175. Welke uitsluitend ter vorming van bijvoeglijke naamw.?
176. Dient het achtervoegsel *sch* ook ter vorming van zelfstandige naamw.?
177. Wat zijn grondwoorden?
178. Welke woorden is men ook gewoon *middelwoorden* te noemen?
179. Welke meer zelfstandige achtervoegsels dienen nog heden ten dage ter vorming van nieuwe woorden?
180. Waarin komen de door voorvoegsels gevormde woorden overeen met de samengestelde?

181. Waarin zijn ze van de samengestelde woorden onderscheiden?
182. Welke voorvoegsels hebben wij?
183. Welke dienen uitsluitend ter afleiding van werkw.?
184. Welke uitsluitend ter vorming van afgeleide naamw.?
185. Welke vormen zoowel afgeleide werkw. als naamw.?
186. Welke kunnen nog heden ter afleiding van nieuw gevormde woorden vrij gebruikt worden?
187. Welke zijn daarvoor onvatbaar?
188. Welke voorvoegsels gebruiken de Vlamingen nog veel vóór woorden, die bij ons daarvan verstoken zijn?
189. Welke door voorvoegsels gevormde woorden hebben soms nieuwe voorvoegsels aangenomen?
190. Wat is samenstelling?
191. Waarom leeft en werkt dit woordvormingsmiddel nog in onverzwakte kracht voort?
192. Waaraan moet elke samenstelling voldoen?
193. Wanneer is de samenstelling *oneigenlijk*?
194. In welke gevallen zijn de zelfst. naamw. oneigenlijk samengesteld?
195. Welke bijvoeglijke naamw. zijn als oneigenlijk samengesteld aan te merken?
196. Welke voornaamw. zijn oneigenlijk samengesteld?
197. Welke werkw. zijn oneigenlijk samengesteld?
198. Welke telw. zijn als samengekoppeld te beschouwen?
199. Welke partikels behooren tot de oneigenlijk samengestelde woorden?

200. Hoe onderscheidt men de beide soorten der eigenlijke samenstelling?
201. Waarvoor heeft men de soms tusschenbeidekomende verbindende klanken te houden?
202. Welke zelfst. naamw. zijn minder innig samengesteld?
203. Welke bijvoeglijke naamw. en telw. brengt men tot deze zelfde soort van samenstelling?
204. Welke werkw. en bijwoorden behooren tot de minder innig samengestelde?
205. Welke zelfst. naamw. zijn innig samengesteld?
206. Welke bijvoeglijke naamw. behooren tot de innig samengestelde woorden?
207. Welke werkw. zijn innig samengesteld?
208. Welke woorden zijn afleidingen van samengestelde woorden?
209. Welke werkw. zijn van samengestelde naamw. gevormd?
210. Welke samengestelde naamw. ontstaan door afleiding?
211. Welk is 't kenmerkend onderscheid tusschen *woordvorming* en *woordbuiging*?
212. Welke is de grammatische grondvorm en de etymologische stamvorm bij de werkw.?

AANHANGSEL.

A. OVER HET AFBREKEN VAN WOORDEN.

213. Wanneer komt het afbreken van een woord te pas?
214. Waartoe behoort een medeklinker, die tusschen twee vocalen staat?

215. Waartoe behooren twee medeklinkers, die in een woord naast elkander staan?
216. Heeft men ook een' algemeenen regel, wanneer er drie of meer medeklinkers in 't midden van een woord staan?
217. Hoe breekt men samengestelde woorden af?
218. Hoe de woorden, door voorvoegsels afgeleid?
219. Hoe de woorden met een' verkleiningsuitgang?
220. Hoe de door achtervoegsels gevormde woorden?
221. Welke achtervoegsels worden als samenstellingen behandeld?
222. Welke samengestelde letterteekens kunnen in geenen deele gescheiden worden?
223. Wanneer behoort *st* tot de volgende lettergreep?
224. Wanneer wordt dit letterteeken gescheiden in *s-t*?
225. Hoe handelt men, waar eene euphonische vocaal tusschen twee consonanten is uitgeworpen?
226. Hoe breekt men vreemde woorden en eigennamen af, waarin eene vaste letter door eene vloeiende wordt gevolgd?

B. OVER 'T GEBRUIK VAN 'T KOPPELTEEKEN.

227. Waartoe dient het koppelteeken?
228. Wanneer bezigt men 't in eene samenstelling?
229. Wanneer gebruikt men 't buiten samenstelling?
230. In welke samengestelde geographische namen mag 't koppelteeken niet aangewend worden?
231. Waartoe dient het koppelteeken in: *boom- en veldvruchten, onder- en hovenkaak, af- en aangaan, heen- en wederloopen*?

232. Bij welke afleidingsuitgangen is dit zelfde soms geoorloofd?

**C. OVER 'T AANEENSCHRIJVEN EN SCHEIDEN VAN
WOORDEN EN UITDRUKKINGEN.**

233. Waarom worden alle eigenlijke samenstellingen aaneen geschreven?
234. Waarom schrijft men: *tweehonderd*, *zeshonderd*, *achttienhonderd*, enz. en daarentegen: *twee duizend*, *zes duizend*, *achttien duizend*, enz.?
235. Waarom schrijft men koppelingen, bestaande uit een bijvoeglijk naamw., gevolgd van een zelfstandig naamw., aaneen?
236. Hoe schrijft men titels, die uit koppelingen ontstaan zijn?
237. Hoe de adjectieven, voorafgegaan van de als bijwoorden gebezigde voorzetsels *door*, *in* en *over*?
238. Waarom schrijft men de woorden aaneen, die, door middel van een achtervoegsel, van twee of meer op zich zelven staande woorden zijn afgeleid?
239. Welke zelfstandige naamw. behooren tot deze klasse van woorden?
240. Welke bijvoeglijke naamw. en bijwoorden worden hiertoe ook gerekend?
241. Hoe is de uitdrukking *desnoods* ontstaan?
242. Wanneer vereenigt men werkw. met zelfstandige naamw., bijvoeglijke naamw. of bijw. van wijze?
243. Waarom schrijft men daarentegen: *acht geven*, *acht*

- slaan, staat maken, prijs stellen, plaats nemen, -hebben, -vinden, -grijpen* gescheiden?
244. Waarom worden scheidbare en onscheidbare voorzetsels, of bijw., die eene richting uitdrukken, met werkw. verbonden?
245. Hoe schrijft men de benamingen van kleuren, uit twee bijvoeglijke naamw. bestaande?
246. Waarom schrijft men aaneen: *degene, diegene, hetwelk, dezulke, dezelve* en *dezelfde*?
247. Waarom blijven de woorden *mijns gelijke, zijns gelijke, haars gelijke*, enz. gescheiden?
248. Wanneer schrijft men de bijwoordelijke uitdrukkingen, bestaande uit twee bijwoorden, aaneen? Wanneer scheidt men de deelen?
249. Hoe worden de uitdrukkingen geschreven, waarin het tweede lid een voorzetsel is, als bijwoord gebezigd?
250. Welke bijwoordelijke uitdrukkingen worden immer aaneen geschreven?
251. Hoe schrijft men conjonctionale uitdrukkingen?
252. In welke uitdrukkingen komen woorden voor met verouderde grammatische vormen? Waarom behooren deze aaneen geschreven te worden?
253. In welk geval acht het Gebruik de verbinding van een' genitiefvorm op *er* met een volgend zelfstandig naamw. niet noodig?

OVER DE WOORDEN ALS DEELEN DER REDE.

254. Wat is eene rede?
255. Welke zijn de eigenlijke deelen der rede?

256. Welke woorden hebben terecht aanspraak op den naam *rededeelen*?
257. In hoeverre kunnen de zoogenaamde *partikels* als afzonderlijke woordsoorten beschouwd worden?
258. Welke is de gewone indeeling in tien zoogenaamde rededeelen?
259. Wat is verbuiging (*flexie*)?
260. Welken woordvorm noemt men den grondvorm?
261. Welke is de grondvorm van 't zelfst. naamwoord, van 't bijvoeglijk naamw. en van 't werkw.?
262. Welke woordsoorten zijn verbuigbaar?
263. Welke zijn onverbuigbaar, en waarom?
264. Welke betrekkingen worden door bepaalde verbuigingsvormen uitgedrukt?
265. Wat noemt men *primaire*, wat *secundaire* verbuiging?
266. Welke rededeelen bezitten de eerste, welke de laatste?
267. Wat is *motie* (beweging)?
268. Wat noemt men *graduatie* of *comparatie*?
269. Wat is men gewoon *declinatie*, wat *conjugatie* te noemen?
270. Wat is *congruentie* (overeenkomst)?

OVER HET ZELFSTANDIG NAAMWOORD.

271. Wat zijn zelfstandige naamwoorden?
272. Hoe worden zij *subjectief* onderscheiden?
273. Hoe worden zij *objectief* verdeeld?
274. Wat zijn soortnamen?
275. Wat zijn collectieven?

276. Wat zijn stofnamen?
277. Waarin worden de soortnamen weer onderscheiden?
278. Wat zijn alle eigennamen oorspronkelijk?
279. Wat zijn eigen-soortnamen?
280. Waarin worden de *abstracte* naamw. verdeeld?
281. Welke zelfst. naamw. worden in eene *concrete* beteekenis gebezigd, ofschoon zij naar hun' vorm tot de *abstracte* behooren?
282. Welke zelfstandig gebruikte infinitieven hebben eene *concrete* beteekenis aangenomen?
283. Welke woorden kunnen *concreet-abstracta* genoemd worden?
284. Waarin onderscheidt men de zelfst. naamw. naar hun' vorm?
285. Welke achter- en voorvoegsels dienen ter vorming van afgeleide zelfstandige naamw.?
286. Welke beteekenissen hebben de achtervoegsels ter vorming van zelfstandige naamw.?
287. Welke beteekenissen hebben de voorvoegsels ter vorming van zelfst. naamw.?
288. Welke achtervoegsels vormen *concrete*, welke *abstracte* zelfst. naamw.?
289. Wat zijn verkleinwoorden?
290. Welk denkbeeld brengt de verkleiningsuitgang niet zelden mede?
291. Welke zelfst. naamw. nemen den verkleiningsuitgang *je* aan? Welke *tje*? Welke *etje*? Welke *pje*?
292. Wat zijn samengestelde zelfst. naamw.?

293. Wanneer zijn de zelfst. naamw. *eigenlijk*, wanneer *oneigenlijk* samengesteld?
294. Wanneer wordt in eene samenstelling 't eerste lid door *en* als meervoudsuitgang gevolgd? Wanneer [is eene enkele *e* als tusschenletter voldoende?
295. Wat zijn *geslachten* bij de zelfstandige naamw.?
296. Wat bij de werkwoorden?
297. Waaruit moet het geslachtsverschil bij de zelfst. naamw. verklaard worden?
298. Wat is 't *natuurlijk* geslacht?
299. Wat het *taalkundig* (of *grammatisch*) geslacht?
300. Bij welke woorden komt het grammatisch geslacht niet overeen met het natuurlijk geslacht?
301. Welke regels bestaan er voor 't *mannelijk* geslacht?
302. Welke voor 't *vrouwelijk* geslacht?
303. Welke voor 't *onzijdig* geslacht?
304. Welke uitzonderingen hebben deze regels?
305. Welke afgeleide woorden behooren tot het *mannelijk*, *vrouwelijk*, en *onzijdig* geslacht?
306. Welk geslacht hebben de woorden met vreemde uitgangen?
307. Welke zelfst. naamw. hebben tweeërlei geslacht zonder verschil in beteekenis?
308. Welke zelfst. naamw. hebben tweeërlei geslacht bij verschil in beteekenis?
309. Welke zelfst. naamw. hadden vroeger een ander geslacht dan tegenwoordig? Waaruit blijkt dat nog?
310. Waarom zijn de verkleinwoorden *onz.*?

311. Waarom zijn *last*, *lust*, *dorst* en eenige andere zelfst. naamw. op *st* mann.?
312. Waarom wordt *dienst* voor mann. gehouden?
313. Wanneer is *gang* mann.? Wanneer vr.?
314. Wanneer is *wacht* vr.? Wanneer mann.?
315. Welk geslacht volgen de samengestelde zelfst. naamw.?
316. Wanneer heeft het samengestelde zelfst. naamw. een ander geslacht?
317. Waarom is *kerkhof* onz. en zijn *herberg*, *korenberg* en *hooiberg* vr.?
318. Welke samengestelde zelfst. naamw. richten zich naar 't *natuurlijk* geslacht?
319. Welke zelfst. naamw. behooren tot de *meerslachtige*?
320. Wat zijn *gelijk-* of *zelfslachtige* zelfst. naamw.?
321. Wat zijn *gemeenslachtige* zelfst. naamw.?
322. Welke diernamen zijn *gemeenslachtig*?
323. Wat wijst het *getal* aan?
324. Wanneer is een zelfst. naamw. *enkelvoudig*?
Wanneer *meervoudig*?
325. Welke zijn de meervoudsvormen?
326. Waarvoor heeft men den meervoudsuitgang *en* te houden?
327. Waarom kan de *s* des meervouds niet aan 't Fr. ontleend zijn?
328. Welke woorden vormen hun meerv. door eene *n*?
329. Welke zelfst. naamw. hebben den dubbelen vorm des meervouds op *en* en *s*, ter aanduiding eener dubbele beteekenis?

330. Welke zelfst. naamw. op *ier* en *eur* vormen 't meervoud door *s*? Welke door *en*?
331. Hoe verklaart men den dubbelen meervoudsvorm *ers* of *eren*?
332. In welke woorden maakt het verschil in beteekenis, of 't meerv. door *en* of *eren* wordt gevormd?
333. Welke woorden verschillen aanmerkelijk, naarmate zij in 't enkel- of meerv. gebruikt zijn?
334. Welke zelfst. naamw. vormen hun meervoud onregelmatig?
335. Welke zelfst. naamw. laten alleen 't enkelv. toe?
336. Welke zijn uitsluitend in 't meerv. gebruikelijk?
337. Welke collectieven laten een meervoud toe?
338. Wanneer komen stofnamen in 't meervoud voor?
339. Welk is 't onderscheid tusschen: *vier boek* en *vier boeken*; *twee paar* en *twee paren*; *twaalf man* en *twaalf mannen*?
340. Welke muntnamen verwerpen soms het meervoud? Hoe heldert gij dit op?
341. Wat zijn *naamvallen*?
342. Hoeveel naamvallen zijn er in onze taal?
343. Wanneer staat een zelfstandig naamwoord in den *eersten* naamval?
344. Wanneer in den *tweeden* naamval?
345. Bij welke woorden is de tweede naamval enkelvoud ongebruikelijk?
346. Welke zelfst. naamw. gaan in den tweeden naamval enkelvoud op *en* uit? Hoe verklaart gij dit?

347. Wanneer staat een zelfstandig naamwoord in den *derden* naamval?
348. Hoe eindigt de datief der sterke verbuiging?
349. Hoe schrijft men in den datief meervoud: *den verkleumden vingeren* of *vingers*; *den overwinnaren* of *overwinnaars*?
350. Wanneer staat een zelfst. naamw. in den *vierden* naamval?
351. Waarom hadden voorheen eenige voorzetsels een' genitief, andere een' datief bij zich? en wordt thans bij alle voorzetsels een accusatief aangewend?
352. In welke uitdrukkingen zijn nog de sporen overgebleven van de vroegere regeering der voorzetsels?
353. Welke zijn de stammen, waaraan de verschillende achtervoegsels worden toegevoegd ter vorming van zelfst. naamw.?
354. Welke achtervoegsels zijn van uitheemsche afkomst?
355. Welke achtervoegsels dienen ter vorming van mannel., en vrouwel. persoonsnamen?
356. Welke ter vorming van gemeenslachtige persoonsnamen?
357. Op welken grond zoudt ge de vorming van *beterschap* verdedigen?
358. Hoe worden *zangster* en *zangeres* onderscheiden?

359. Hoe verklaart ge de beteekenis der woorden *oorzaak, oorlog, oorkonde*?
360. Welke zijn de oorspronkelijke verkleinings-uitgangen?
361. Hoe zijn *-lijn, -ken* en *-jen (-je)* ontstaan?
362. Van welk achtervoegsel bedienen zich de Vlamingen veelvuldig?
363. Wat beteekent het, dat de *l* in *mangel*, dat tot *malen* behoort, *radicaal* is (Brill)?
364. Welke zelfst. naamw. op *schap* zijn vr.? Welke onz.?
365. Welke op *dom* zijn mann.? Welke onz.?
366. Waarom is *beuzeling* vr.?
367. Welke woorden hebben 't meervoud op *s*?
368. Welke naamvallen heeten *afhankelijk*? Welke heet *onafhankelijk*?
369. In welke gevallen wordt de *partitieve genitief* gebezigd?
370. Wat is een *subjectieve*, een *objectieve*, een *possessieve*, een *causale* of *causatieve genitief*?
371. Wanneer is de datief afhankelijk van een bepaald rededeel? Wanneer zelfstandig?

OVER HET LIDWOORD.

372. Wat zijn lidwoorden?
373. Wanneer is *een* een lidwoord?
374. Wanneer staat het lidwoord *een* vóór een meervoudig zelfst. naamw.?

375. Wanneer is *een* een telwoord? Wanneer een onbepaald voornaamw.?
376. Waaruit zijn de lidwoorden ontstaan?
377. In welke woorden is 't lidw. van bep. verscholen?
378. Hoe is de verbuiging van zelfst. naamw. van verschillend geslacht zonder lidwoord?
379. Hoe met een lidwoord?
380. Wanneer is de datief enk. onz. *den* slechts gebruikelijk?
381. Waardoor wordt deze naamval gewoonlijk vervangen?
382. Hoe is de datief meerv. van 't lidw. van bepaaldh.?
383. Waarom is 't niet geoorloofd, in den datief vrouw. meerv. *der* te gebruiken?
384. Welke afkapping komt bij 't lidw. van eenheid niet zelden voor?
385. In welke gevallen blijft het lidw. achterwege?
386. Waarom wordt het lidw. gebruikt in: „*de groote Frederik*”, en valt het daarentegen weg in: *Wit-Rusland, Steenachtig-Arabië*?
387. Wanneer worden stofnamen door het lidw. van bepaaldheid voorafgegaan?
388. Wanneer bezigt men bij *abstracte* zelfstandige naamw. 't lidwoord van bepaaldheid? Wanneer dat van eenheid?
389. Hoe verklaart ge de uitdrukkingen: *een stuk of drie, een dag of acht*, enz.?
390. Waarom is de uitdrukking: *een veertien dagen*, te verdedigen?
391. Waarin bestaat het verschil in beteekenis tus-

- schen: *hij is een schilder* en: *hij is schilder*, enz.?
392. Wanneer moet het lidwoord noodwendig herhaald worden?
393. Wanneer behoeft het lidwoord niet herhaald te worden?
394. Wanneer mag het niet herhaald worden?
395. Hoe was de verbuiging van 't lidw. van bepaaldheid in 't Middelned.?
396. Waarin bestaat het kenmerk der sterke en zwakke buiging bij de zelfst. naamw.?

OVER HET BIJVOEGLIJK NAAMWOORD.

397. Wat zijn bijvoeglijke naamwoorden?
398. Waarin volgen ze de zelfst. naamwoorden?
399. Wanneer richt zich alleen 't laatste bijvoeglijk naamwoord naar 't zelfst. naamw.?
400. Hoe is de verbuiging van een bijvoeglijk naamwoord, gevolgd door zelfst. naamw. van verschillend geslacht?
401. Hoe is de verbuiging der zelfstandig gebruikte of geworden bijvoeglijke naamwoorden?
402. Wanneer is 't bijvoeglijk naamwoord *attributief* gebruikt? Wanneer *praedicatief*?
403. Welke bijvoeglijke naamw. worden uitsluitend *attributief* gebezigd?
404. Welke mogen slechts *praedicatief* gebruikt worden?
405. Zijn sommige dier *praedicatief* gebruikte bijvoeg-

- lijke naamw. niet veeleer als bijwoorden te beschouwen?
406. Wanneer is 't bijvoeglijk naamw., hoezeer achter 't zelfst. naamw. geplaatst, niet als *praedicatief* aan te merken?
407. Bij welke werkw. staat het bijvoeglijk naamw. *praedicatief*?
408. Welke bijvoeglijke naamw. blijven onverbogen, ofschoon *attributief* gebezigd?
409. Waarom blijft in onze taal het bijvoeglijk naamwoord, *praedicatief* gebruikt, waarschijnlijk onverbogen?
410. Welke achtervoegsels dienen ter vorming van bijvoeglijke naamw.?
411. Aan welke stammen worden ze toegevoegd?
412. Welke beteekenissen hebben de achtervoegsels ter vorming van bijvoeglijke naamw.?
413. Welke voorvoegsels strekken ter vorming van bijvoeglijke naamw.?
414. Welke beteekenissen hebben die voorvoegsels?
415. Op welke wijze worden samengestelde bijvoeglijke naamwoorden gevormd?
416. Hoe zijn de woorden *openbaar*, *oorbaar*, *langzaam* en *zeldzaam* gevormd?
417. Waarvoor heeft men *oor* in *oorbaar* aan te merken?
418. Wat zijn *trappen van vergelijking*?
419. Hoe worden ze gevormd?
420. Welke bijvoeglijke naamw. ontleenen hunne trappen van vergelijking aan zinverwante woorden?

421. Welke bijvoeglijke naamw. laten geen trappen van vergelijking toe?
422. In welke beteekenis hebben sommige dezer bijvoeglijke naamw. toch trappen van vergelijking?
423. Hebben de uitsluitend *attributieve* of de uitsluitend *praedicatieve* bijvoeglijke naamw. ook trappen van vergelijking?
424. Wanneer kunnen deelwoorden de vormen van *gradatie* aannemen?
425. Wanneer maakt men gebruik van *meer* vóór de bijvoeglijke naamw., ter aanduiding van den comparatief?
426. Wanneer wordt de superlatief liefst vermeden?
427. Door welke bijwoorden worden de verschillende graden bepaald?
428. Waardoor wordt de superlatief wel eens versterkt?
429. Van welke bijwoorden worden bijvoeglijke superlatieven afgeleid?
430. Zijn er in onze taal voorbeelden van een' *volstrekten* superlatief?
431. Hoe vormen samengestelde bijvoeglijke naamw. hunne trappen van vergelijking?
432. Welk verschil in beteekenis bestaat er tusschen: *een oude burgemeester, een oud burgemeester en een oudburgemeester; een groote handelaar, een groot handelaar en een groothandelaar?*
433. Waarop steunt het onderscheid in beteekenis tusschen: *een goed koning en een goede koning; een sterk looper en een sterke looper, enz.?*
434. Bestaat er evenzeer onderscheid tusschen: *het*

moedig paard en het moedige paard; mijn lief kind en mijn lieve kind; het Hollandsch volk en het Hollandsche volk; uw oud huis en uw oude huis, enz.?

435. Hoe behoort men te schrijven: *ik spreek van Karel de Grootte, den Grootte of den Grooten*, en waarom?
436. Hoe werd in 't Middelned. een bijvoeglijk naamwoord in den sterken vorm verbogen? Hoe in den zwakken vorm?
437. Wanneer komen de nominatief en accusatief nog in sterken vorm voor?
438. In welke uitdrukkingen wordt de sterke genitief in verschillend geslacht nog gebezigd?
439. In welke overgebleven zegswijzen vindt men den sterken datief nog gebruikt?
440. Waarom werden de stoffelijke bijv. naamw. oulings wel verbogen? en zijn ze tegenwoordig onverbuigbaar?
441. Zijn de stoffelijke bijvoeglijke naamw. nooit *praedicatief* gebezigd?
442. Waarom worden de bijvoeglijke naamw. *rechter* en *linker* niet verbogen?
443. Wat zijn *absolute* (volstrekte) en *relatieve* (betrekkelijke) bijvoeglijke naamw.?
444. Welke bijvoeglijke naamw. regeeren den *genitief*? Welke den *datief*?
445. Waarin bestaat het onderscheid in betekenis tusschen: *zinloos* en *zinneloos*, naam-

*loos en nameloos, baldadig en balddadig, lief-
talig en liefstallig?*

446. Welke schrijfwijze verkiest ge: *aardsgezind* of *aardschgezind*, *hemelsgezind* of *hemelschgezind*, *doopsgezind* of *doopschgezind*, en waarom?

OVER DE VOORNAAMWOORDEN.

447. Wat zijn voornaamwoorden?
448. Welke voornaamw. zijn zelfstandig? Welke bijvoeglijk? Welke deels zelfstandig, deels bijvoeglijk?
449. Waarin onderscheidt men de voornaamw.?
450. Wat zijn *persoonlijke* voornaamwoorden?
451. Welke pers. voornaamw. hebben éenen vorm? Welk heeft afzonderlijke vormen?
452. Hoe is de verbuiging der persoonlijke voornaamwoorden?
453. Wanneer wordt de vrouwelijke, wanneer de mannelijke genitiefvorm der pers. voornw. gebruikt?
454. Hoe ontstond de datief *hun*?
455. Waardoor moet deze vorm soms noodwendig worden vervangen?
456. Welke zijn de *enclitische* vormen bij de pers. voornaamw.?
457. Welk pers. voornw. is verouderd?
458. Welke pers. voornaamw. missen den nominatief?
459. Wanneer is *het* een pers. voornw.? Wanneer een lidw.?

460. Welke naamvallen mist het onz. pers. voornw. *het*? Waardoor worden ze vervangen?
461. Wanneer gebruikt men *zich*? Wanneer *elkander* of *malkander*?
462. Hoe zijn de woorden *elkander* en *malkander* gevormd?
463. Hoe is de verbuiging van 't bijvoeglijk pers. voornaamw. *zelve*?
464. Wanneer is 't gebruik van 't bijvoeglijk pers. voornw. *zelve* vooral verkieselijk?
465. Wat zijn *bezittelijke* voornaamwoorden?
466. Waarin onderscheidt men ze?
467. Welke verkorting is bij de bezittelijke voornaamwoorden geoorloofd?
468. Wat noemt men bij de bezittelijke voornw. het *subjectief* en *objectief* geslacht en getal?
469. Hoe zijn de bezittelijke voornaamw. ontstaan?
470. Welke bezittelijke voornaamw. volgen de sterke, welke de zwakke buiging?
471. Wanneer krijgen de bezittelijke voornaamw., zelfstandig gebezigd, in 't meervoud de *n*?
472. Hoe schrijft men: *uwe boeken en de mijnen* of: *de mijne*, en waarom?
473. Komen de bezittelijke voornaamw. nog *praedica-tief* gebruikt voor?
474. Welk onderscheid is er tusschen: *deze hoed is de mijne* en: *deze hoed is van mij*?
475. Wat zijn *aanwijzende* voornaamwoorden?
476. Hoe is de verbuiging der *aanwijzende* voornw.?
477. In welke uitdrukkingen is de derde naamval

- onz. enk. van *die* en *deze* nog overgebleven?
478. Wanneer bezigt men *deze*, *die* en *gene*?
479. In welke uitdrukkingen komt de genitief enkely. van *gene* nog voor?
480. Waarvoor heeft men de *n* in *diens* te houden?
481. Wanneer gebruikt men in den nominatief en accusatief meerv. *dezen*?
482. In welke vormen komen de vroegere genitieven *des* en *der* nog voor?
483. Wat zijn *bepaling-aankondigende* (of, gelijk ze ook genoemd worden, *bepalende*) voornaamwoorden?
484. Welke voornaamw. kunnen hiertoe gebracht worden, en waarom?
485. Welke bepalende voornaamw. zijn bijvoeglijk? Welke zelfstandig?
486. Hoe worden de volgende bepalende voornaamw.: *degene*, *diegene*, *dezelfde*, *die zelfde*, *zoodanige*, *dusdanige*, *zulke* verbogen?
487. Hoe verklaart men de vorming van *zelfde* in *dezelfde*, van *zulke*, *zoodanige* en *dusdanige*?
488. Wanneer is *die* een bepalend voornaamwoord?
489. Welken naamval mist *die* als *bepalend* voornw.?
490. Wat zijn *onbepaalde* voornaamwoorden?
491. In welke naamvallen komen de *onbepaalde* voornaamw. voor?
492. Welk *onbepaald* voornaamwoord is bijvoeglijk?
493. Wanneer zijn *een* en *geen* *onbepaalde* voornaamw.?
494. Welke *onbepaalde* voornaamwoorden kunnen door een bijvoeglijk naamwoord in den sterken partitieven genitief gevolgd worden?

495. Welke is de afleiding van *men*?
496. Hoe moet men de *d* van *iemand* en *niemand* beschouwen? en waarom?
497. Hoe zijn de woorden *iets* en *niets* gevormd?
498. Wanneer is *wat* een onbepaald voornaamwoord?
499. Wat zijn *vragende* voornaamwoorden?
500. Hoe is de verbuiging der vragende voornaamw.?
501. Welke vragende voornaamw. zijn bijvoeglijk?
502. Welken naamval mist het vragend voornaamw. *welke*?
503. Wanneer bezigt men *welke*? Wanneer *hoedanig*?
504. Wanneer gebruikt men den sterken nominatief enkelvoud *welk*? Wanneer den zwakken *welke*?
505. Wordt de datief vrouwelijk van *wie* ook gebezigd?
506. Hoe verklaart men de vorming van *wier*, gen. enk. vr.?
507. Welk rededeel is *wat* in een' uitroep?
508. Welke beteekenis heeft *wat* in een' uitroep? en *wat een*? en *welk een*?
509. Wat zijn *betrekkelijke* voornaamwoorden?
510. Welke voornaamw. worden als zoodanig gebruikt? Hoe kunnen ze betrekkelijk optreden?
511. Welke vormen vullen elkander in de verbuiging der betrekkelijke voornaamwoorden aan?
512. Wanneer komen *wie* en *wat* ook in den nominatief als betrekkelijk voornaamwoord voor?
513. Welke woorden treden niet zelden in de plaats van de betrekkelijke voornaamw. op?
514. Wanneer bezigt men liefst *welke* als betrekkelijk voornaamw.?

515. Hoe verklaart men de vorming van *welk*?
516. Wanneer gebruikt men in den accusatief van *die*: *wien* of *wie*?
517. Welk rededeel kan 't woordje *er* zijn? en waarom?
518. Is *wie* altijd een *vragend* voornaamwoord?
519. Kan *wat* ook *bepalend* voornaamwoord zijn? zoo ja, geef voorbeelden van zoodanig gebruik.
520. Welke woorden zijn door samenstelling met voornaamwoorden gevormd?

OVER HET TELWOORD.

521. Wat zijn telwoorden?
522. Waarin worden ze onderscheiden?
523. Wat zijn *bepaalde*, wat *onbepaalde* telwoorden?
524. Waarin worden de bepaalde telwoorden verdeeld?
525. Welke woorden zijn van de telwoorden gevormd? Tot welke rededeelen behooren deze woorden?
526. Waarvan zijn *-lei* en *-hande*, in *twecërlei*, *allerhande* b. v., gevormd?
527. Bestaat er verschil in beteekenis tusschen deze beide onverbuigbare woorden?
528. Waarom zijn deze woorden onverbuigbaar?
529. Welke *hoofdtelwoorden* zijn stanwoorden?
530. Welk hoofdtelwoord wordt verbogen?
531. Wanneer blijft het telwoord *een* onverbogen?

532. Wanneer is de genitief *eenen*?
533. Welke hoofdtelwoorden kunnen ook in 't meerv. voorkomen?
534. Welk telwoord wordt immer als een zelfstandig naamwoord van 't onz. geslacht gebezigd?
535. Welke *onbepaalde* telwoorden zijn stamwoorden?
536. Welke onbepaalde telwoorden kunnen slechts in 't enkelvoud gebruikt worden?
537. welke zijn in 't enkelvoud niet meer gebruikelijk?
538. Welke onbepaalde telwoorden zijn *gelijkslachtig*?
539. Hoe zijn de afgeleide hoofdtelwoorden gevormd?
540. Waarvoor heeft men den uitgang *tig* te houden?
541. Welke substantieven worden van de grondgetallen afgeleid?
542. Hoe zijn de ranggetallen gevormd?
543. Waarvan is 't ranggetal *eerste* gevormd?
544. Waarom worden de ranggetallen verbogen?
545. Wanneer zijn *eerste* en *laatste* bijvoeglijke naamw., wanneer rangschikkende telwoorden?
546. Welke onbepaalde telwoorden zijn afgeleid?
547. Welke woorden zijn van *een* afgeleid?
548. Waaruit blijkt, dat aan *andere* vroeger de tegenwoordige beteekenis niet eigen was?
549. Hoe wordt dit woord, zelfstandig gebezigd, verbogen? Hoe, bijvoeglijk aangewend?
550. Wanneer kan *ander* de *e* van den zwakken vorm missen? Wanneer moet die behouden worden?
551. Wanneer zijn *alle* en *beide* veranderlijk? Wanneer onveranderlijk?

552. Hoe worden deze onbepaalde telwoorden verbogen?
553. Wanneer schrijft men *alle*, ofschoon 't denkbeeld *personen* in 't woord is begrepen?
554. Wanneer gebruikt men den genitiefvorm *aller*, *veler*, *beider*, *sommiger*?
555. Hoe moet men schrijven: *vele* of *velen mijner bekenden*; *sommige* of *sommigen uwer vrienden*? en waarom?
556. Welk verschil in beteekenis ontstaat er, naarmate de woorden *genoeg*, *te veel* en *te weinig* attributief of praedicatief zijn gebezigd?
557. Welke telwoorden zijn samenstellingen?
558. Hoe zijn *elf* en *twaalf* gevormd?
559. Welke *ellipse* heeft hierbij plaats?
560. Bij welke telwoorden heeft eene dergelijke *ellipse*, plaats?
561. Hoe verklaart ge de zegswijzen: *met ons vieren*, *met hun achten*?
562. Hoe den vorm van 't bijvoeglijk naamwoord in de uitdrukking: *een groote twintig*, *een kleine vijftig*?
563. Welk onderscheid bestaat er tusschen: *vijftig stuks* en *vijftig stukken*?
564. Welk verschil merkt ge op tusschen de volgende uitdrukkingen: *alle vier de maanden* en *alle vier maanden*?
565. Wanneer wordt *geen* verbogen? Wanneer is 't onverbuigbaar?
566. In welk geval zijn *veel* en *wenig* vatbaar

- voor verbuiging? In welk geval blijven die woorden volstrekt onverbogen?
567. Wanneer is *gezamenlijk* een telwoord? Wanneer een bijwoord?
568. Welke andere telwoorden kunnen ook als bijwoorden optreden? Geef voorbeelden van zoodanig gebruik.
569. Wanneer is *wat* een onbepaald telwoord?
570. Hoe verklaart men de vorming van: *geen, sommige, ander, alles, ieder, iegelijk* en *elk*?

OVER HET WERKWOORD.

571. Wat is een werkwoord?
572. Wat is een deelwoord?
573. Welke vorm van 't werkw. heet *tegenwoordig* en welke *verleden* deelw.?
574. Welk is 't kenmerk, dat een tegenwoordig deelw. werkelijk tot bijvoeglijk naamw. wordt?
575. Welke verleden deelwoorden kunnen slechts *attributief* gebezigd worden?
576. Wat zijn hulpwerkwoorden?
577. Welke hulpwerkwoorden hebben wij?
578. Wanneer zijn die zelfde woorden geen hulpwerkwoorden?
579. Welke beteekenis heeft *laten* in: *laat ik gaan?* en waarin is deze uitdrukking onderscheiden van *laat mij gaan*, enz.?
580. Waarom gebruikt men *worden*, ter omschrijving van 't *passief*?

581. Waarom wordt *zullen* als hulpwerkwoord van den toekomenden tijd aangemerkt?
582. Wat zijn *modale* hulpwerkwoorden?
583. Welke werkw. worden als zoodanig beschouwd? en waarom?
584. Welke is de vermoedelijke reden, dat het verleden deelwoord van een modaal werkwoord zelden wordt gebezigd?
585. Wat zijn *transitieve* werkwoorden?
586. Wat *intransitieve* werkwoorden?
587. Waarin kan men de *intransitieve* werkwoorden onderscheiden?
588. Welke werkw., thans *transitief*, waren vroeger *intransitief*?
589. Op welke wijze wordt van een *intransitief* werkw. een *transitief* gemaakt?
590. Welke werkw. kunnen beurtelings transitief en intransitief gebruikt worden?
591. Welke afgeleide werkw. zijn *transitief*, welke *intransitief*?
592. Kan een *intransitief* werkw. ook *transitief* gebezigd worden?
593. Wat noemt men bij de werkw. 't *actief* (of *bedrijvend*) en 't *passief* (of *lijdend*) *geslacht*?
594. Hebben alle werkw. een *passief* *geslacht*?
595. Gebruikt men voor *geslacht* ook nog een ander woord?
596. Wat zijn *reciproke* werkwoorden?
597. Waarin zijn ze van de *reflexieve* werkwoorden onderscheiden?

598. Waarin verdeelt men de *reflexieve* werkwoorden?
599. Bij welke reflexieve werkw. komt een datief voor?
600. Wanneer wordt een transitief werkw. *reflexief*?
601. Wat zijn *onpersoonlijke* werkw.?
602. Waarin verdeelt men ze?
603. Waarin worden de *echte onpers.* werkw. weder onderscheiden?
604. Welke werkwoorden brengt men tot de stamwoorden?
605. Waarvan worden de afgeleide werkw. gevormd?
606. Wat zijn *denominatieven*?
607. Welke beteekenis hebben zulke werkwoorden?
608. Wat zijn *factitieve* of *causatieve* werkwoorden?
609. Welke causatieven vertoonen geen afgeleide vormen?
610. Wat zijn *intensieven*?
611. Hoedanig zijn ze gevormd?
612. Wat zijn *iteratieven* of *frequentatieven*?
613. Welke denominatieven zijn schijnbaar *frequentatieven*?
614. Welke zijn de beteekenissen van de voorvoegsels, die ter vorming van werkwoorden strekken?
615. Van welke werkwoorden, van een voorvoegsel voorzien, is 't stamwoord als werkw. in onbruik geraakt?
616. Welke werkwoorden zijn *scheidbaar*, welke *onscheidbaar* samengesteld?
617. Welke werkwoorden zijn beurtelings *scheidbaar* en *onscheidbaar* samengesteld?
618. Wat zijn *zwakke* werkwoorden?

619. Wat zijn *sterke* werkwoorden?
620. In welke klassen worden de sterke werkw. verdeeld? Waarop steunt deze verdeling?
621. Welke zijn de kenmerkende vormen der sterke werkwoorden?
622. Hebben de zwakke werkw. ook kenmerkende vormen?
623. Welke tijden worden van de kenmerkende vormen afgeleid?
624. Welke is de vermoedelijke oorsprong van den tijdsuitgang *de* der zwakke werkwoorden?
625. Hoe komt het, dat sommige zwakke imperf., in plaats van *de*, als tijdsuitgang *te* vertoonen?
626. Bij welke werkw. is de apocope van dien tijdsuitgang *de* geoorloofd?
627. Waaruit blijkt, dat sommige sterke werkw. oulings eene andere vocaal in 't imperf. vertoonden?
628. Welke sterke werkw. worden ook zwak gebezigd?
629. Bij welke werkwoorden beslist de beteekenis, of ze zwak dan wel sterk worden vervoegd?
630. Welke werkwoorden, voorheen zwak, worden thans sterk vervoegd?
631. Welke werkwoorden, voorheen sterk, worden thans zwak vervoegd?
632. Welke vormen der sterke werkw. moeten geacht worden de oorspronkelijke vocaal te bevatten?
633. Zijn *leggen* en *zeggen* zwakke of sterke werkw. en waarom?
634. Waarom zijn *komen* en *zien* geen onregelmatige, maar sterke werkwoorden?

635. Wat zijn *onregelmatige* werkwoorden?
636. Welke werkwoorden worden als zoodanig terecht aangemerkt?
637. Welke zijn de werkwoorden met *opgeschoven verleden tijd*?
638. Waarom mist de derde pers. enk. van den onv. tegenw. tijd der aant. wijze van 't werkw. *willen de t*?
639. In welke imperf. is de vocaal van den tijdsuitgang *de (te)* geapocopeerd?
640. Welke zwakke imperf. gaan op *st* uit?
641. Hoe zijn de vormen *bracht, dacht, mocht, wrocht, docht* en *placht* ontstaan?
642. Wat zijn *personen* van 't werkwoord?
643. Welke zijn de persoonsuitgangen?
644. Welke zijn de tijdsuitgangen bij de werkw.?
645. Welke *tijden* of *tijdvormen* hebben de werkw.?
646. Welke zijn de enkelvoudige, en welke de samengestelde tijden?
647. Wanneer behoeven de enkelvoudige tijden de aanwending van een hulpwerkwoord?
648. Wat zijn *wijzen* bij de werkwoorden?
649. Waaruit is de *ghiedende* wijze ontstaan?
650. Welke wijze wordt ten onrechte eene wijze genoemd? en waarom?
651. Wanneer staat een werkw. in de *aantoonende* wijze?
652. In welke gevallen komt een werkwoord in de *aanvoegende* wijze voor?
653. Wanneer staat een werkwoord in de *voorwaardelijke* wijze?

654. Wanneer komt een werkwoord in de *gebiedende* wijze voor?
655. Welke tijden behooren tot deze wijzen?
656. Welke zijn de naamwoord. vormen van 't werkw.?
657. Welke vervoeging volgen de afgeleide en samengestelde werkw.?
658. Welke werkwoorden vertoonen in de vervoeging eene syncope?
659. Welke werkw. hebben in 't verleden deelwoord geen voorgevoegd *ge*?
660. Waarmee worden de *transitieve* werkwoorden in de verleden tijden uitsluitend vervoegd?
661. Waarmee worden de *intransitieve* werkw. vervoegd?
662. Welke tijden kunnen elkander vervangen?
663. Hoe is de vorm van 't werkw., wanneer 't bij twee of meer grammatische personen behoort?
664. Waarom deugt de benaming van *onzijdige* werkwoorden niet?
665. Zijn *actief* (bedrijvend) en *transitief* (overgankelijk) woorden van gelijke beteekenis?
666. Welke werkw. heeten *deponentia*?
667. Brill spreekt van „'t verbale en 't nominale bestanddeel des praedicaats.” Wat wordt hiermee bedoeld?
668. Welke werkw. regeeren een' accusatief? Welke een' genitief? Welke een' datief?
669. Welke werkw. hebben twee accusatieven bij zich?

670. Wanneer volgt de infinitief *rechtstreeks*, wanneer *middellijk* een ander werkwoord?

OVER HET BIJWOORD.

671. Wat zijn bijwoorden?
672. Welk bijwoord staat vóór 't zelfst. naamwoord of deszelfs bepalingen? Verklaar zijne vorming en beteekenis.
673. Waarom zijn de bijw. onverbuigbare woorden?
674. Welke woorden zijn uitsluitend bijwoorden?
675. Wanneer verandert een bijw. in een voorzetsel?
676. Wanneer is *te* een bijwoord?
677. Komt *met* ook als bijwoord voor?
678. Kan een bijw. ook soms ter bepaling achter een zelfst. naamw. geplaatst worden? zoo ja, geef er voorbeelden van. Waarop steunt dit gebruik?
679. Wanneer wordt een bijwoord een voegwoord?
680. Wanneer is *maar* een voegw. wanneer een bijw.?
681. In welke soorten worden de bijwoorden verdeeld?
682. Kan een zelfde woord tot meer dan ééne soort van bijwoorden behooren?
683. Wat zijn *modale* bijwoorden?
684. Waarin worden ze onderscheiden?
685. Welke bijwoorden van *hoegrootheid* of *hoeveelheid* kunnen ook als bijwoorden van *graad* gebezigd worden?
686. Waarin verdeelt men de bijwoorden van *hoedanigheid*?
687. Wanneer zijn *hoe* en *zoo* bijwoorden der *wijze*? Wanneer van *graad*?

688. Welke woorden zijn oorspronkelijke bijwoorden?
689. Welke uitgangen dienen ter vorming van bijwoorden?
690. Hoe onderscheidde men vroeger de adjectivische bijwoorden van de bijvoeglijke naamwoorden?
691. Welke bijwoorden zijn genitieven?
692. Welke bijwoorden zijn datieven?
693. Welke bijwoorden zijn accusatieven?
694. Hoe zijn de bijwoorden *minstens* en *hoogstens* gevormd?
695. Welk woord is van *heinde* afgeleid?
696. Welke bijwoorden behooren tot de samengestelde?
697. Welke zijn *verholen* samenstellingen?
698. Hoe zijn de volgende bijwoorden gevormd: *neen*, *niet*, *gaarne*, *elders*, *zulks*, *nevens*, *intusschen*, *altoos*, *vergeefs* en *allerwegen*?
699. Hoe de volgende bijwoorden: *weleer*, *noode*, *heden*, *ooit*, *immer*, *ergens*, *toen*, *samen*, *misschien*, *maar*, *als* en *wanneer*?
700. Waarvoor is *en* in *daarenboven*, *daarentegen* te houden?
701. Hoe verklaart ge de beteekenis van *achter* in *achterwege*?
702. Wat zijn bijwoordelijke uitdrukkingen?
703. Welke van deze zijn tot samengestelde bijwoorden geworden?
704. Van welke bijwoordelijke uitdrukkingen zijn bijvoeglijke naamw. afgeleid?
705. Welke bijwoorden op *s* nemen als bijvoeglijke naamwoorden *ck* aan? Welke niet?

706. Worden *ooit* en *immer*, *nooit* en *nimmer* willekeurig gebezigd?
707. Hoe worden *zelden* en *zeldzaam* in 't gebruik onderscheiden?
708. Waarin verschillen *daags* en '*s daags*?
709. Welke bijw. hebben trappen van vergelijking?
710. Hoe wordt de overtreffende trap uitgedrukt?
711. Welke bijwoorden hebben onregelmatige trappen?
712. Welk rededeel kan *al* zijn?

OVER HET VOORZETSEL.

713. Wat zijn voorzetsels?
714. Waarin zijn ze van de bijwoorden onderscheiden?
715. Wanneer komen ze nog als bijwoorden voor?
716. Welke bijwoorden worden als voorzetsels door zinverwante woorden vervangen?
717. Waarin komt *af* nog als voorzetsel voor?
718. Welke andere rededeelen worden ook als voorzetsels gebruikt?
719. Welke voorzetsels kunnen ook achter 't door hen geregeerde woord staan?
720. Op welke wijze kunnen eene menigte bijwoordelijke uitdrukkingen als voorzetsels gebezigd worden?
721. Welken naamval regeeren thans de voorzetsels?
722. Uit welke uitdrukkingen blijkt nog, dat voorzetsels voorheen een' genitief en datief regeerden?
723. Welke voorzetsels kunnen ook door den *eersten* naamval gevolgd worden?

724. Welke voorzetsels zijn stamwoorden?
725. Welke voorzetsels zijn van bijvoeglijke naamwoorden afgeleid?
726. Welke van zelfstandige naamwoorden?
727. Welke van deelwoorden?
728. Welke voorzetsels zijn comparatieven?
729. Hoe verklaart ge de uitgangen van *krachtens* en *luidens*?
730. Hoe zijn de volgende woorden gevormd: *binnen*, *buiten*, *tot*, *van*, *omtrent*, *omstreeks*, *ongeveer* en *ondanks*?
731. Hoe onderscheidt men *naar* en *na*?
732. Wanneer gebruikt men gemeenlijk *jegens*, wanneer *tegen*?
733. Worden *tegen*, *a*, *of* en *tot* willekeurig gebezigd?
734. Welk onderscheid maakt men in 't gebruik van *bijna*, *ongeveer* en *omtrent*?
735. Worden de voorzetsels ook in soorten verdeeld?

OVER HET VOEGWOORD.

736. Wat zijn voegwoorden?
737. Wanneer wordt een voegwoord als een bijwoord aangemerkt?
738. Zijn de woorden van nature voegwoorden?
739. Welke woorden gaan niet volkomen tot den aard van voegwoorden over?
740. Welke woorden daarentegen treden als echte voegwoorden op?

741. Achter welke woorden *mag* men de conjunctie niet onderdrukken?
742. Wat zijn *nevenschikkende* voegwoorden?
743. Wat zijn *onderschikkende* voegwoorden?
744. Welke soorten behooren tot de nevenschikkende voegwoorden?
745. Welke tot de onderschikkende voegwoorden?
746. Welke soorten van voegwoorden zijn deels nevenschikkend, deels onderschikkend?
747. Wat zijn grammatisch-verbindende voegwoorden?
748. Wat zijn *modale* voegwoorden?
749. Waarin verschillen *dat* en *of* aan 't begin van zelfstandige zinnen?
750. Welk rededeel is *zoo*, aan 't hoofd van den nazin geplaatst?
751. Hoe verklaart ge de vorming van *tenzij* en *tenware*?
752. Welke was de oude vorm van 't aaneenschakelende voegwoord *en*?
753. In welke uitdrukkingen is deze vroegere vorm nog overgebleven?
754. Wanneer gebruikt men *dewijl*? Wanneer *terwijl*?
755. Hoe zijn de volgende woorden gevormd: *deste*, *niettemin*, *desniettemin*?
756. In welke voegwoorden komt een datiefvorm voor? en hoe verklaart ge dien?
757. Welke beteekenis heeft het eerste lid van *ofschoon* en *alhoewel*?
758. Wanneer zijn *tot*, *eer* en *voor* voegwoorden?
759. Waarom schrijft men *mits* met eene *t* en *sinds* met eene *d*?

760. Wat is eene „coördineerende constructie”?
 Wat eene „gesubordineerde constructie”?

OVER HET TUSSCHENWERPSEL.

761. Wat zijn tusschenwerpsels?
 762. Van waar hun naam?
 763. Waarin verdeelt men ze?
 764. Welke tusschenwerpsels worden zonder klinker geschreven?
 765. Welk woord werd vroeger veel voor *helaas!* gebezigd?
 766. Zijn *ai!* en *ei!* werkelijk in beteekenis onderscheiden?
 767. Waarvan is *hoera!* gevormd?
 768. Hoe is *hoezee!* te verklaren?
 769. In welke tusschenwerpsels geeft het bloote verschil van klinker eene onderscheidene beteekenis?
 770. Wat zijn geluidnabootsende klanken?
 771. Waarom wisselen de vocalen af in: *krik krak!*
pief paf poef! *bim tam!* enz.?
 772. Welke woorden worden *interjectionaal* gebezigd?
 773. Waarom hebben de tusschenwerpsels *wee!* en *ach!*
 b. v. *wee mij!* *ach mij!* een' datief bij zich?
 775. Van welke tusschenwerpsels zijn als bij uitzondering werkwoorden gevormd?
 775. Waarom kan in de tusschenwerpsels de oorsprong der taal niet gezocht worden?

SYNTAXIS.

776. Wat behandelt de *syntaxis*?
 777. Wat is een volzin?

OVER DEN VOLZIN EN ZIJNE HOOFDVORMEN.

778. Welke zijn de beide hoofdvormen van den volzin?
 779. Wat is een enkelvoudige volzin?
 780. Wat is een beknopte, wat een uitgebreide volzin?
 781. Wat is een samengestelde volzin?

OVER DEN ENKELVOUDIGEN VOLZIN.

782. Welke zijn de beide hoofdbestanddeelen van
 iederen volzin?
 783. Wat is 't *subject* (onderwerp)?
 784. Wat het *praedicaat* (gezegde)?
 785. In welke gevallen kan 't *subject* in een' volzin
 gemist worden?
 786. Hoe heet een zin, waarin 't onderwerp onuit-
 gedrukt is?
 787. Waarom kan geen volzin zonder gezegde bestaan?
 788. Waardoor wordt het *subject* voorgesteld?
 789. Wanneer zijn de voornaamwoorden *het*, *die* of
dat subjecten?
 790. Wanneer wordt het pers. voornw. *het* door 't
 bijw. *er* vervangen?
 791. Waarom is *het* subject in: *menschen zijn het*, of:
het zijn menschen?
 792. Wat is 't *grammatisch*, wat het *logisch* onderwerp?

793. Wat is een *vermenigvuldigd* onderwerp of gezegde?
794. Wat een *uitgebreid* onderwerp of gezegde?
795. Wat een *tweevoudig* onderwerp of gezegde?
796. Waardoor wordt het *gezegde* uitgedrukt?
797. Uit welke onderscheiden woorden kan 't gezegde bestaan?
798. Wat is een „*pronominaal praedicaat*”?
799. Welke bijw. kunnen als praedicaat optreden?
800. Wanneer is *het* een deel van 't gezegde?
801. Waarin wordt de volzin onderscheiden ten aanzien van den *inhoud*, van den *spreekvorm*, en van den *denkvorm*?
802. Welke zinnen behooren tot de *existentiale*?
803. Wat zijn uitgebreide existentiale zinnen?
804. Waaruit bestaat een *praedicaatzin*?
805. Waarom kan men op den vorm alleen niet afgaan, ter beoordeeling of een zin *bevestigend* of *ontkennend* is?
806. Wat is eene onderwerpelijke, wat eene voorwerpelijke ontkenning?
807. Waarin worden de *oordeelende* en *wenshende* zinnen onderscheiden?
808. Waarop is deze onderscheiding gegrond?
809. Wat is een *subjectieve* of *formeele* vragende zin?
810. Wat een *objectieve* of *materiële* vragende zin?
811. Hoe wordt een beknopte zin tot een' uitgebreiden?
812. Waarom ligt aan iedere bepaling van den zin een volzin ten grondslag?
813. Wanneer heeft er *samentrekking* van meer dan éenen zin plaats?

814. Welke zinnen kunnen niet in zooveel zinnen opgelost worden, als er subjecten of praedicaaten zijn?
815. Wat zijn *adverbale*, wat *adnominale* bepalingen?
816. Wat zijn zinsbepalingen?
817. Wat zijn bijbepalingen?
818. Welke bepalingen van 't praedicaat zijn zinsbepalingen; welke bijbepalingen?
819. Welke bepalingen van 't subject hebben de waarde van zinsbepalingen?
820. Wanneer staan de bepalende woorden tot de bepalde in de betrekking der *afhankelijkheid* (*dependentie*), wanneer in die der *inhaerentie* (*inlijving*)?
821. Welke rededeelen komen *rechtstreeks* of *middelrijk* afhankelijk voor? Hoe onderscheidt men deze gevallen?
822. Wat is *beheersching* of *regeering* (*rectie*)?
823. Welk woord heet *beheerschend* of *regeerend*; welk *beheerscht* of *geregeerd*?
824. Wat zijn *samengeschikte* bepalingen? Welke gevallen heeft men hierbij te onderscheiden?
825. Bij welke rededeelen staan de bepalende woorden in *rechtstreeksche* of *middellijke* afhankelijkheid?
826. Wat is een *object*?
827. Wat is een *terminatief*?
828. Welke woorden staan in de betrekking der *inhaerentie* (*inlijving*) tot de praedicaatswoorden?
829. Welke rededeelen staan in die zelfde betrekking tot substantieven?

OVER DEN SAMENGESTELDEN ZIN.

830. Waaruit kan een samengestelde zin bestaan?
 831. Wat is een *hoofdzin*?
 832. Wat is een *afhankelijke zin*?
 833. Waarin worden de afhankelijke zinnen verdeeld?
 834. Hoe worden de *substantieve* zinnen onderscheiden?
 835. Welke woordorde hebben de afhankelijke zinnen?
 836. Wat zijn *verkorte* zinnen? en waarin worden ze onderscheiden?
 837. Welke plaats kan de afhankelijke zin met betrekking tot zijnen hoofdzin innemen?
 838. Welke zin kan niet vóór den hoofdzin geplaatst worden?
 839. Welke zin heet bepaaldelijk *voorzin*, welke *nazin*?
 840. Welken naam dragen *voor-* en *nazin* beide?

OVER DE ELLIPSIS OF UITLATING EN DEN ELLIPTISCHEN ZIN.

841. Wat is eene *elliptische uitdrukking*?
 842. In welke gevallen zijn uitdrukkingen *elliptisch*?
 843. Wat is een *elliptische zin*?
 844. Waarin is de *ellipsis* onderscheiden van de *samentrekking*?
 845. Waarin verschilt zij van de *verkorting* van afhankelijke zinnen?
 846. Wat is een *onontwikkelde zin*?
 847. In welke gevallen is een enkelv. volzin *elliptisch*?
 848. Wanneer is de samengestelde zin *elliptisch*?
 849. Waarin is de *syntactische ellipsis* onderscheiden van de *logische*?

OVER DE WOORDVOEGING.

850. Welke zijn de *logische* betrekkingen, waarin de tot een' volzin verbonden woorden tot elkander staan kunnen?
851. Waarin laat zich de *woordvoeging* verdeelen? en waarom?
852. Waartoe dienen de *congruentievormen*?
853. Wanneer wordt de betrekking der *inhaerentie* niet, wanneer wel door vormverandering der woorden uitgedrukt?
854. In welke gevallen bestaat er *congruentie*?
855. Welke zijn de beide uitzonderingen van den regel, dat het werkw. *in persoon* met het subject overeen komt?
856. Welke zijn de uitzonderingen van den regel, dat het werkw. *in getal* met het subject overeen stemt?
857. Waarom kunnen de woorden, die in *verbogen* vorm als *predicaatswoorden* optreden, geen *praedicatieve* adjectieven zijn?
858. Hoe komen zulke woorden voor?
859. In welke opzichten heeft er al of niet overeenkomst in *getal* en *geslacht* plaats van 't zelfstandig naamw., dat tot *praedicaat* dient, met het subject?
860. In welke gevallen bestaat er al of niet overeenkomst in *getal* en *geslacht* met het subject, wanneer een zelfstandig *voornaamw.* tot *praedicaat* dient?
861. In welke uitdrukkingen staat het *attributieve*

- bijvoeglijk naamw. *achter* 't zelfstandig naamw.?
862. Wanneer komt het bijvoeglijk naamwoord als *attributieve toevoeging* voor?
863. Op welke wijzen kan een zelfstandig naamw. als *attributieve toevoeging* bij een ander zelfst. naamw. of bij een zelfst. voornw. gevoegd worden?
864. Hoe wordt de *genitief* uitgedrukt van op die wijze verbonden substantieven?
865. Waar plaatst men een zelfst. naamwoord als *attributieve toevoeging* bij een voornaamwoord?
866. Wanneer komt dit zelfstandig naamwoord vóór als aangesproken persoon?
867. Wat is *appositie* of *bijstelling*?
868. Waarmee komt het in de appositie staande substantief overeen?
869. Wat is eene *parenthesis*? en waarin is zij onderscheiden van de *appositie*?
870. Hoe wordt de attributieve toevoeging van een zelfst. naamw. *middellijk* uitgedrukt?
871. Waarmee komt het aldus toegevoegde zelfstandig naamwoord overeen?
872. In welke gevallen wordt die overeenkomst verwaarloosd?
873. Waarmee komt bij *toevallig*, waarmee bij *noodwendig* terugwerkende werkw. het attributief toegevoegde zelfst. naamw. overeen?
874. Welk onderscheid is er tusschen de volgende zinnen: *ik bemin hem als mijnen broeder*; *ik bemin hem zoo als mijnen broeder*, en: *ik bemin hem zoo als mijn broeder*; — *hij stierf als*

- held* of als een *held*, en: *hij stierf zoo als een held*?
875. Wat is *terugwijzing* (*anaphora*)?
876. Welke voornaamw. komen hier in aanmerking?
877. Waar bevindt zich het zelfst. naamw., waarop het pers. voornaamw. van den derden persoon en het zelfstandig gebruikte aanw. voornaamw. terugwijzen?
878. Wanneer komen de pers. en bez. voornaamw. niet met het grammatisch geslacht der zelfst. naamw. overeen?
879. Waarop wijst een betrekkelijk voornw. terug?
880. Waardoor wordt de naamval van het betr. voornw. bepaald?
881. Op welken grond wordt de uitdrukking: *daar is er, die zeggen* verdedigd?
882. Wanneer bestaat er al of niet overeenkomst in geslacht van 't betr. voornw. met het *natuurlijk* geslacht van zijn antecedent?
883. Waarop wijzen de bezittelijke voornw. terug?

OVER DE SAMENSCHIKKING.

884. Wat zijn *inhaerente* (*ingelijfde*) en *dependente* (*afhankelijke*) bepalingen?
885. In welke gevallen vindt men ze gebruikt?
886. Waar staan de *inhaerente* bepalingen, zoo ze bij de *dependente* komen?
887. Wanneer wordt van de volgorde dezer bepalingen afgeweken?

888. Welke woorden komen als *nevengeschikte* bepalingen voor?
889. In welke gevallen zijn de hoofdbestanddeelen van eenen zin *nevengeschikt*?
890. Wanneer is deze nevenschikking *vereinigend* (*collectief*), wanneer *scheidend* (*disjunctief*)?
891. Wanneer heeft er geen nevenschikking, maar zinsamentrekking plaats?
892. Welke nevengeschikte bepalingen worden gemeenlijk slechts eens uitgedrukt?
893. In welke gevallen is de herhaling er van *een vereischte*?

OVER DE WOORDSCHIKKING.

894. Welke woordorde wordt de *logische* genoemd?
895. In welk opzicht is de aanwending dier woordorde noodzakelijk?
896. Waarom wordt vaak de *logische* orde der woorden in den zin gewijzigd?
897. Waaraan moet steeds de woordschikking, buiten de voorschriften der logische orde, voldoen?
898. Welke zijn de twee wetten, die in onze taal eene *regelmatige* afwijking van de *logische* orde gebieden?
899. Welke afwijkingen van de woordschikking veroorloofden zich dikwijls dichters van vroeger'tijd?
900. Welke is de *regelmatige* woordschikking?
901. Hoe is de *regelmatige* woordorde in den *oordeelenden* zin?

902. Hoe in den *wenschenden* zin?
903. Hoe in den *afhankelijken* zin?
904. Wanneer is de *regelmatige* woordorde in den afhankelijken zin al dan niet onderscheiden van die des hoofdzins?
905. Wat zijn *hypothetische* zinnen?
906. Waar staat de *hypothetische* zin?
907. Welke woordschikking kan zulk een zin hebben?
908. Welke bepalingen staan *vóór*, welke *achter* haar substantief?
909. Welke bijw. staan *vóór* 't substantief of voornw.?
910. Welke bepalingen staan *vóór* 't adjectief, deelwoord of bijwoord?
911. Welke staan gemeenlijk achter 't praedicatief gebruikte adjectief?
912. Wanneer dienen zij echter *vóór* 't adjectief te staan?
913. Waar staan de bepalingen bij de werkwoorden?
914. Hoe komt het, dat de woordschikking in den *bijvoeglijken* afhankelijken zin hierop eene uitzondering maakt?
915. Welke plaats nemen de partikels in, die aan de bijw. *er*, *hier*, *daar*, *waar* worden toegevoegd?
916. Waarin verschillen de volgende uitdrukkingen: *mijn oude, trouwe vriend* en *mijn trouwe oude vriend*; *de goede oude zeden* en *de oude goede zeden*; *het nieuwe, schoone huis* en *het schoone nieuwe huis*?
917. Hoe is de plaatsing van twee of meer bepalingen des praedicaats?

OVER DE OMGEZETTE WOORDSCHIKKING.

918. Wat is *omzetting* (*inversie*)?
919. Wat eene *omgezette* woordschikking?
920. In welke gevallen heeft in den *oordeelenden* zin de omgezette woordschikking plaats?
921. Wanneer wordt in den *nazin* de regelmatige woordschikking gebezigd?
922. In welke gevallen geschiedt de omzetting in den *wenshenden* zin?
923. In welke opzichten is de omzetting in den afhankelijken zin *noodwendig*?
924. Welke zijn de voornaamste *omzettingen* van bepalingen?

OVER DE ONDERLINGE BETREKKINGEN DER VOLZINNEN.

925. Hoe kan een afhankelijke zin tegelijk hoofdzin zijn?
926. Wat is een afhankelijke zin van den *tweeden*, *derden* of *vierden* graad?
927. Wanneer zijn de afhankelijke zinnen *aaneengevoegd*, wanneer *ineen* *gevat*?
928. Wat zijn *nevengeschikte* afhankelijke zinnen?
929. Kunnen de bestanddeelen van een' samengestelden zin in zich zelven samengesteld wezen? zoo ja, welke voorbeelden brengt gij hiervoor bij?
930. Wat is een „*finale*” afhankelijke zin?
931. Kan een bestanddeel des zins meer dan ééne afhankelijken zin van verschillenden aard bij

- zich hebben? zoo ja, breng ook hiervan voorbeelden bij.
932. Hoe vermijdt men de *overmatige* bijeenvoeging van afhankelijke zinnen?
933. Wat is eene *periode*?
934. Aan welk vereischte moet eene periode voldoen?
935. Wat is eene *twee-, drie- of vierledige* periode?
936. Welke is de eisch van de oratorische maat?

OVER DE HOOFDVORMEN DER NEVENSCHIKKENDE ZINSVERBINDING.

937. Welke zijn de drie hoofdvormen der *nevenschikkende* zinsverbinding?
938. Waarin onderscheidt men de *copulatieve* of *aaneenschakelende* zinsverbinding?
939. Op welke wijze komen deze verschillende soorten van *copulatieve* zinsverbinding tot stand?
940. Welke zijn de verschillende gevallen van *adversatieve* of *tegenstellende* zinsverbinding?
941. Welke die van *causale* of *oorzakelijke* zinsverbinding?

OVER DE SAMENTREKKING VAN NEVENSCHIKKENDE ZINNEN.

942. Welke nevenschikte zinnen zijn voor samentrekking vatbaar?
943. Bij welke zinsverbindingen vindt de samentrekking het meest plaats?
944. In welke gevallen kan de samentrekking plaats hebben?

945. Wanneer is de zinssamentrekking niet geoorloofd?
946. In welk opzicht wordt de samentrekking terecht verwaarloosd?

OVER DE ONDERSCHIKKENDE ZINSVERBINDING.

947. Wordt de afhankelijke zin ook in den vorm eens hoofdzins gebezigd? zoo ja, breng hiervan voorbeelden bij.
948. Op welke wijze kan de hoofdzin de gedaante van een' afhankelijken zin aannemen?
949. Wanneer is zulks echter onmogelijk?
950. Wat is men gewoon de *rechte rede* te noemen?
951. Waardoor wordt vóór een' objectszin het voegwoord *dat* soms vervangen?
952. Welke regels gelden ten aanzien van 't onderscheiden gebruik van *die* en *wie*, *wat* en *hetgeen*, waarmee substantief gebruikte bijvoeglijke zinnen beginnen?
953. In welke opzichten wijken nieuwere schrijvers van die regels af?
954. Wanneer gebruikt men, ter verbinding van den adjectieven zin met een naamwoord des hoofdzins, geen betrekkelijk voornaamwoord?
955. Waarin worden de *bijvoegelijke* zinnen onderscheiden?
956. Welke andere zinnen vangen ook met een *tijdelijk* voegwoord aan?
957. Waardoor wordt het gebruik der onderscheidene voegw. aan 't begin van bijw. zinnen bepaald?

958. Wordt *waar* ook als een *tijdelijk* voegwoord gebezigd? zoo ja, breng hiervan voorbeelden bij.
959. Wat zijn *comparatieve*, *proportionale* en *restrictieve* zinnen?
960. Waarin worden de *causale* zinnen onderscheiden?
961. Wat zijn *concessieve hypothetische* zinnen?
962. Wat zijn *modale* zinnen?

OVER DE VERKORTING DER AFHANKELIJKE ZINNEN.

963. Hoe ontstaat een *verkorte* afhankelijke zin?
964. Waarin verschilt hij van den *elliptischen* afhankelijken zin?
965. Wanneer maakt de infinitief met *te* geen verkorten zin uit?
966. In welke gevallen is de verkorting van den *subjectieven* zelfstandigen zin mogelijk?
967. Wanneer is de verkorting van den *objectieven* zelfstandigen zin mogelijk?
968. Wanneer is een dergelijke afhankelijke zin niet voor verkorting vatbaar?
969. Welke substantieve zinnen, die een deel van een' bijwoordelijken zin uitmaken, kunnen verkort worden?
970. Hoe laat zich, ook in de verkorte gedaante, de bijvoeglijke zin van den bijwoordelijken onderscheiden?
971. Welke bijwoordelijke zinnen zijn al of niet voor verkorting vatbaar?

972. Waaruit ontstaat eene *appositie*?
 973. Wat is „*een elliptische hoofdzin in parenthesi*”?

OVER DE SCHIKKING DER ZINNEN.

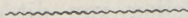
974. Naar welke algemeene wet regelt zich de plaatsing der *afhankelijke* zinnen?
 975. Hoe is die algemeene wet van toepassing bij de plaatsing van de *zelfstandige* zinnen?
 976. Hoe als de *subjectieve* zin op den hoofdzin volgt, of de *objectieve* zin den hoofdzin vooruitgaat?
 977. Welke plaats hebben de *bijvoeglijke* zinnen?
 978. Welke *bijwoordelijke* zinnen staan achter hunne hoofdzinnen? welke tusschen de bestanddeelen van de hoofdzinnen? en welke kunnen als *voorzinnen* voorkomen?

AANHANSEL.

OVER DE ZINTEEKENS.

979. Wat zijn *zintekens*?
 980. Waarom dragen ze ook den naam van *leesteekens*?
 981. Welke teekens worden hiertoe gerekend?
 982. Waarom is de richtige aanwending der leesteekens van zooveel belang?
 983. Welke zijn de *gewichtigste* zintekens?
 984. Op welke wijze doet men de verschillende verhouding der zinnen, door de onderscheidene leesteekens aangeduid, bij 't voordragen eener rede, uitkomen?

985. Staat het *punt* alleen aan 't einde van elken volledigen zin?
986. Hoe te handelen, waar 't soms twijfelachtig is, of men een *punt*, dan wel een *kommapunt* hebbe te schrijven?
987. Waar staat het *komma* in den uitgebreiden enkelv. zin? en waar in den samengestelden zin?
988. Welk verschil is er in: *zware, Fransche wijn* en *zware Fransche wijn*?
989. Wanneer wordt ook vóór en het *komma* vereischt?
990. In welk geval wordt eene bepaling tusschen twee komma's geplaatst?
991. Waar bezigt men het *kommapunt*?
992. In welke gevallen vindt men het *dubbele punt* gebruikt?
993. Met welk doel wordt de *gedachtestreep* aangewend?
994. Wanneer komt ze te pas?
995. Tot welke andere einden wordt hetzelfde teeken ook gebezigd?
996. Wanneer wordt de *gedachtestreep* veelal door eenige punten (. . .) vervangen?
997. Waartoe bedient men zich van de *haakjes*?
998. Wanneer gebruikt men de *aanhalingsteekens*?
999. Moet het *vraagteeken* ook achter eene *indirecte* vraag geplaatst worden?
1000. In welke gevallen wordt het *uitroepingsteeken* gebezigd?

BIJVOEGSEL.

In onze spraakkunsten wordt over de taalvormen en de min voorkomende woorden, waarvan de Vlamingen zich bij voorkeur bedienen, niet gehandeld. Uit dien hoofde zal 't niet ondienstig geoordeeld worden, hierover eene kleine bijdrage te leveren.

De bijgebrachte voorbeelden zijn door mij ontleend aan de werken van Hendrik Conscience, „den lievelingsschrijver zijner landgenooten”, zooals de Leidsche Hoogleraar Dr. M. de Vries hem noemt, die van hem getuigt: „De ongemeene vruchtbaarheid en de rijke verscheidenheid van zijn talent; het diepe en fijne gevoel, dat al zijne tafereelen bezielt; de treffende tekening van karakters en toestanden; de levendige en boeiende verhaaltrant; de natuurlijke, losse en gulhartige stijl; de echt Nederlandsche kleur, die over alles verspreidt ligt; en daarbij de warme vaderlandsliefde, die aan dat alles gloed en leven bijzet: ziedaar de eigenschappen, waardoor Conscience de hoogschatting en de liefde gewonnen heeft van allen, die in Noord of Zuid onze taal en onze letteren waardeeren.”

Overigens meen ik te kunnen volstaan met de opmerking, dat bij andere Vlaamsche letterkundigen dezelfde taalvormen en min voorkomende woorden in gebruik zijn.

Op volledigheid maak ik geene aanspraak: want ter breedvoerige behandeling van dit onderwerp zou een lijvig boekdeeltje gevorderd worden.

TAALVORMEN.

Veelvuldig bedienen de Vlamingen zich van verkleinwoorden op *ken*: *bloemekens* (waarvoor ook somwijlen: *bloékens*), *broeksken*, *Fransken*, *gebedeken* (of, bij samen-trekking, *gebeékens*), *Heerken*, *huisken*, *jongsken* (of *jongske*), *kamerken*, *korfken*, *kruisken*, *liedekens*, *manneken*, *moederken*, *potteken*, *stapkens*, *vaderken*, enz. Soms worden deze verkleinwoorden door 't woordje *klein* voorafgegaan: *kleine bloemekens*, *klein kalfken*, enz. „Ach, ik heb ze (onze koe) opgevoed en verzorgd van als ze nog een arm *klein kalfken* was.” Dit woordje *klein* schijnt alsdan het *lieftallige* aan te duiden.

Vele vrouwelijke zelfstandige naamwoorden gaan dikwijls op eene toonlooze *e* uit: *alpenroze*, *bloeme*, *kimme*, *stemme*, *zonne*, enz.

Van *pachter*, *schilder* vindt men de vrouwelijke vormen *pachteresse*, *schilderesse* (of *pachteres*, *schilderes*) afgeleid.

Schildwacht komt *gemeenslachtig* voor. Het beteekent een' vrouwelijken persoon in: „zij moet ... als *eene schildwacht* bij zijn hart waken.”

Niet alledaagsche samengestelde zelfstandige naamwoorden zijn: *bedeklok*, *bevelgeroep*, *boerenjaren* (voor: jaren als boer doorleefd), *doodkaart*, *doodskreet*, *dwaalzin*, *feestlach*, *heestergebosch*, *heldenwil*, *hulpgeld*, — *schreeuw*, *kanonnew vleesch*, *kindervriendschap*, *korenzee*, *knorzucht*, *kwijndood*, — *ziekte*, *liefderijkdom*, *lijkplecht*, *mannenjaren* (voor: mannelijke leeftijd), *morgenklaarte*,

mijmerwandelings, plechtlied, schijnstappen, smartwater, soldatenwoorden, tranenstroom, twijfellaach, wanhoopsschreeuw, enz.

Onder de bijvoeglijke naamwoorden wijs ik op:
beroosd: „*beroosde wangen*” (van 't werkw. *berozen*: „een warmer bloed kwam hare wangen *berozen*”);
engellijk: „een *engellijk* beeld”; *gevoelig*: „Alhoewel ik *gevoelig* ben aan uw verdriet”; *lofbaar*: hij gevoelde echter, dat het niet *lofbaar* was”; *millioenrijk*: „Gij zijt meer dan *millioenrijk*!”; *schoon*: „Hugo is nu ook gelukkig; die wint een *schoon* geld; *witzonderlijk*: eene *witzonderlijke* vreesachtigheid”; *verschillige*: „*verschillige* gezichten”; *vijandschappelijk*: „Er lag een *vijandschappelijk* gevoel in den toon zijner woorden.”

Als *bepalend* voornaamwoord wordt meermalen *dit* gebezigd: „De derde persoon, die zich in de kamer bevond, was een jongskens van omtrent elf jaar, — met een aangezichtje zoo zuiver en zoet als *dit* van een engeltje.”

Niet ongewoon is ook *als zulke*: „Gij zijt vader, en *als zulke* moet gij, volgens de echte wet der natuur, onderscheid tusschen uwe kinderen maken.”

Dikwerf wordt ook *zulker* gebruikt: „onder den slag *zulker* aandoeningen”; „duizenden *zulker* zuigplanten”; „eene wolke *zulker* vijanden.”

Over de werkwoorden merk ik het volgende op: *Morren* wordt *transitief* gebezigd: „hij *morde* zonderlinge woorden van liefde, van nijd en van wanhoop.”

Gelukken, in den zin van *slagen*, is *persoonlijk*: „Hij *gelukte* echter in zijne pogingen niet.” „Maar is het uw wensch, dat ik *gelukke*?”

Aanschouwen komt ook *scheidbaar* voor: „Met zichtbare verbaasdheid en zonder te antwoorden, *schouwde* de notaris den jongen heer de Necker *aan*.”

Ook vindt men de samenstelling *schokschouderen*: „In stilte hield de notaris het oog op den jongeling gericht en *schokschouderde* bijwijlen, met eene zonderlinge uitdrukking van medelijden op het gelaat.”

Nedergaan wordt zeer eigenaardig gebruikt: „Sprakeloos trad Cecilia tot bij de tafel, liet zich daar op eenen stoel *nedergaan* en begon te snikken en tranen te storten”.

Voor *luisteren naar* leest men *luisteren op*: „Zij *luisterde* met opgespalkte oogen en uitgerekten hals *op* iets, dat haar onverklaarbaar scheen”. „De jongeling had *op* deze geschiedenis met onwillige verstrooidheid *geluisterd*.”

Voor *er aan storen* vindt men *er in storen*: „En *stoor er u niet in*, zoo gij onze ongelukkige Cecilia maar uit de strikken dezer verleiders kunt redden.”

Voor *laten en maken* wordt soms *doen* gebezigd: „*Doe* (voor: *laat*) maar een doodkistje maken voor ons ongelukkig Engelbertje.” „Wat het ook ware, het moest eenen machtigen indruk op zijn gemoed *gedaan* (voor: *gemaakt*) hebben”.

Van *wolk* komt het werkw. *wolken* (prim. van *be-wolken*), waarvan 't tegenwoordig deelwoord *wolkend* is gevormd: „Alsof een geheime slag haar hadde getroffen, zij liep sneller nog en deed het zand der baan *wolkend* rondom hare voeten opstuiven.”

Hebben wordt nog vaak in den zin van *deren* gebruikt:

„Wat *hebt* gij, jongen?” „Wat *heeft* toch uw arme fourier? Hij schijnt wel ernstig ziek? Gij moest hem wat rust gunnen.”

De voorvoegsels *ge* en *ver* vindt men nog veel vóór woorden, die bij ons daarvan zijn verstoken: *gebosschen*, *gespraakzaam*, *getienen*, *getrekken*, *veropenbaren*, *verergeren* (in den zin van *ergernis geven*), enz., of wel in onbruik zijn: *verkalmen*, *vermilderen*, *versomberen*, enz.

Sommige andere werkw. zijn evenzeer bij ons thans in onbruik; zooals:

dubben (twijfelen): „Denk eens, moeder, ze hadden vader toch gekozen en hij zat in zich zelve te *dubben*, gij weet wel, als hij iets overweegt”;

monken (zuur zien): „Rosina, waarom zit gij daar te *dubben* en te *monken*? vroeg hij zijne dochter”;

metsen (prim. van *metselen*): Nog al goed, dat het winter is, en dat er op de steenen hoeve nog veel moet *gemetst* en getimmerd worden; want de eigenaar wil ze geheel in goeden staat herstellen”;

scharren (voelen): „Toen de lepel omtrent zijne lippen gehouden werd, stak het de hand in de hoogte en *scharde* tastend in het rond, als pogde het zijne moeder te zoeken Het was blind!”

zich verwachten: „Baas Job *verwachtte* zich aan dien tegenstand niet”;

gaarne zien (voor: *beminnen*): „Mijne moeder zal uwe moeder zijn; zij *ziet* u reeds zoo *gaarne*!” enz.

Eindelijk verdient het gebruik der volgende werkw. nog vermeld te worden:

aanzetten (van citroenen): — „ik ben een man, die de

waren tweemaal onderzoekt, eer hij den koop toeslaat, en het is uiterst moeielijk mij appelen voor citroenen *aan te zetten*" (d. i. *te verkoopen*);

kastijden (met woorden): „Daar zit Betteken met hare pop op den schoot; zij trekt haar een nieuw kleed aan en *kastijdt* (d. i. *berispt*) ze met harde woorden, omdat zij de armen niet gewillig in de mouwen steekt”;

kletsen (van de handen): „Clara bovenal *kletste* in de handen en vervulde de kamer met vrouwelijke kreten”;

murmelen (van een meisje): „Het meisje *murmelde* eenige woorden van erkentenis”;

popelen (van 't hart): „Vertoonde zich in de verte een zeil, dan *popelde* hun het hart van angstige blijdschap”;

verschieten (van personen): „Ik *verschoot* (d. i. *verbleekte*) en greep kermend zijne hand”;

waggelen (van de hand, ja zelfs van de vlam): „Zij... werd bijwijlen zoozeer in haar zenuwgestel getroffen, dat hare hand *waggelend* in de hand des grijsaards beefde.” — „twee kleine kaarsen van geel was, welker flauwe vlammekeens als twee stallichten over en weder *waggelden*”;

wiegelen (van kruinen): „Den blik ter linkerzijde keerende, zag zij de Kokuspalmen het strand bezoomen en hunne verhevene kruinen als reusachtige vederbossen in den zachten landwind *wiegelen*”;

zieden (van aardappelen): „Zij ontstak de kachel, wiesch de aardappelen en zette ze op het vuur om te *zieden*” (d. i. *te koken*).

Ten opzichte van het gebruik der zoogenoemde partikels merk ik het volgende op:

Voor *toen* vindt men vaak *dan*: „Hij stond op en deed eenige onzekere stappen door het vertrek. *Dan* bleef hij staan”. Waaruit zich ook *toen* — *dan* verklaart: „Verwijt mij niet, dat ik uwen neef heb aangelokt; het woord hoont mij diep en is onrechtvaardig; maar, *toen* ik terzelfder tijd in Gustaaf en in Lenora een wederzijdsch gevoel van liefde zag ontstaan, *dan* heb ik inderdaad die zucht niet onderdrukt.” Zelfs komt *tot dan* (voor: *tot dien tijd*) en *van dan af* (d. i. *van dien tijd af*) voor: „*Tot dan* was het nog niet erg...” „Gloeide er *van dan af* in den schedel van dit kind eene vonk van het vuur des vernufts?”

Niet zeldzaam is ook *terwijl* — *dat, indien* — *dat*: „*Terwijl* zij met verbaasdheid en schrik luisterden, en *dat* de bedelaresse zegepralend lachte, verschenen twee Gendarmes in de kamer”. „En gij, Clara, *indien* God ons gunstig ware, en *dat* gij onze dochter wierdt, bemin uwe nieuwe moeder tot het einde harer dagen.”

Hier schijnt de invloed van 't Fransch evenmin te miskennen, als in: „Wij zullen de gelukkigste menschen zijn, die men vinden *kunne*.”

Meteenen of *meteen* wordt dikwijls, in den zin van *tegelijk*, gebezigd: „Gij gelooft, dat het gedaan is? dat ik u gerust zal laten? Neen, neen, geen oogenblik rust zult gij hebben: *meteenen* zal ik u de kapot eens voor goed uitkloppen”; „wees zeker, ik zal het *meteen* aan moeder gaan zeggen!”

Ook wordt *langs* veel van *daar, binnen, waar* of *hier* gevolgd:

„Het waren slechts de moedigste mannen, die des

avonds hunnen weg *langs daar* („de sombere Kloosterhoef”) zouden hebben gekozen.” „Men heeft de deur gesloten; de sleutel steekt *langs binnen*; ik kan door het slot niemendal zien of hooren.” „De wegen en paden waren zoodanig met sneeuw bedekt, dat Janneken en Mieken niet meer wisten *langs waar* ze moesten gaan.” „Uit de Warmoesstraat zullen zij komen; *langs hier* kunnen zij ons niet ontmoeten.”

Als bijwoordelijke uitdrukking vindt men *op voorhand*, in de beteekenis van *voorloopig*: „Ik had al *op voorhand* in mijn hoofd beraamd, hoe ik mij moest gedragen om hem waarlijk als eenen broeder te behandelen en hem de overtuiging te geven, dat hij zooveel zou zijn als ik.”

Soms komt *rond* als voorzetsel voor, in stee van *rondom*: „Wij hebben hem verloren, den engel, die door een enkel woord deze plaats tot eenen schoonen hemel herscheppen kon, en blijdschap, troost en zaligheid *rond zich* verspreidde, als eene zonne des lichts en der levensvreugd.”

Tusschen wordt somwijlen gebezigd, waar wij *onder* gebruiken: „Maar ik ben *tusschen* de Javanen gekomen als afgezant, heer Dommagon”.

De woordjes *eraan*, *ervan*, *erop*, *ervoor*, *erin*, enz. worden gewoonlijk aaneen geschreven, zoo ze elkaar volgen. „Ach, als ik *eraan* denk, scheurt mij het hart *ervan*.” „Laat Frans dan maar naar de Academie gaan, als gij hem *erop* kunt krijgen.”

Voor het *oneigenlijk* of *figuurlijk* gebruik der woorden wijs ik ten slotte op de volgende leerzame voorbeelden.

„Boven dit alles was een *bosch* van schoone krullende haren *ingeplant*.”

„*Ontkiemde* reeds in hem een *zaad* van kunstgevoel?”

„Wanneer dan zullen deze ongelukkigen begrijpen, dat de kunst een tempel is, waar men niet binnentreedt zonder voorbereiding? waar men niet ingaat, vooraleer men door het *water* der leerzaamheid de *vlekken* der onkunde van zijnen schedel *gewasschen* hebbe?”

De weduwe van Jan den metser kon alleen nog somwijlen eenen *straal* van *verlichting* in zijnen verengden boezem *schieten*.”

„Zij... wist met berekende doelmatigheid in zijn hart de *vezelen* te raken, die het gevoel der hoop kon doen *trillen*.”

—„de leeuwerik *zwom* juichend door den malschen *luchtstroom*.”

„De zoen, dien de moeder hare tweede dochter nu gaf, was *vurig* als de *vonk*, die opgaat uit de heilige *liefdevlam* der ziel.”

„De *boosheid* (n. l. Thijs) alleen lijdt; die zit in de gevangenis en moet er blijven, totdat God *haar* voor zijnen rechterstoel roepe.”

—„maar nu, nu is de *star*, die mijne levensbaan *verlichtte*, weggezonden in den *nacht* der wanhoop!”

—„maar dat de liefde de eenige *doorn* was, die haar in den boezem *stak*, dit hadde voorzeker niemand kunnen raden.”

—„het *vuur* der hoop *glinsterde* in zijne oogen.”

„Elk oogenblik, dat verloopt, is eene *hel* van *angst* en *lijden* voor hem.”

„Gij meent, ... dat ik mij zal *ontkleeden*, voordat ik

slapen (*) ga? Neen, neen”.

„Hare oogen waren *verlicht* met het *vuur* der hoop”.

— „ik voel de *messen* der smart mij den boezem
zoo wreed *doorboren*.”

MIN VOORKOMENDE WOORDEN.

De woorden, die hiertoe behooren, worden door de Vlamingen vrij algemeen gebruikt. Ze zijn slechts „min voorkomend” genoemd, omdat ze bij ons weinig of niet gebezigd worden. Voor zooverre ze noch in de spreek-, noch in de schrijftaal gebruikt worden, zou men dergelijke woorden te recht *verouderd* kunnen noemen, zooals vele dan ook werkelijk zijn. Doch ik heb dien naam vermeden, omdat ze — zoolang de Vlamingen zich er van bedienen, — wel bij ons, maar niet in 't gansche taalgebied *verouderd* zijn, en ten andere omdat het mogelijk is, dat een of ander woord, als *verouderd* opgegeven, inderdaad bij sommige onzer hedendaagsche letterkundigen voorkomt. Eenige woorden, in deze categorie vermeld, worden werkelijk — hoewel hoogst zeldzaam, — in de schrijftaal gebezigd; terwijl weder andere nog als gewestelijke woorden voortleven, zooals: *goesting*, *pataten*, *stiel*, enz. Hierom heb ik gemeend, dat het gebillijkt zal worden, al deze woorden onder de benaming van *min voorkomende woorden* samen te vatten.

Op eenige werkwoorden, bij ons thans in onbruik, maar nog door hen aangewend, is reeds onder de

(*) *Sterven*.

taalvormen geweest. Hun getal is vrij aanzienlijker dan men zou meenen. Zoo vindt men o. a.

aantakelen (d. i. *uitrusten*): „Dus *aangetakeld*, wandelde ik de stad op en neer”;

bestaren (voor: *aanstaren*): — „hij bleef gapend het biddende meisje *bestaren*”;

beloochenen (d. i. *wederspreken*): — „de bestaande dingen *beloochenden* ons gevoelen niet”;

gebaren (d. i. *aanstellen*): „Hij . . . *gebaarde* zich waarlijk als een uitzinnige”;

greven (d. i. *knorren*): „Hij *greeft* wel en berispt altijd”;

klikken (d. i. *schikken*): „Men zal u niet afwijzen, Gabriël, dan wanneer alles *geklikt* is”;

crochen (d. i. *hijgen*): — „gij hoort hoe Jan-Oom alle dagen meer en meer begint te *crochen*”;

metserdienen (d. i. *metselaarsknecht worden*): „Wat? ons Fransken *metserdienen*!”;

naluisteren (d. i. *aanhooren*): „Ik heb het bevend *nageluisterd*”;

ontleenen (voor: *lenen*): „Hij heeft eene spade van den klompenmaker *ontleend*”.

Afleggen, in: „*zijn jaar afleggen*” (d. i. *betalen*), b. v. „Vleugels ontmoette in de dreef zijnen geboor pachter Bos, die ook met geld was beladen en zijn jaar ging *afleggen*”, komt bij ons meestal nog in die beteekenis voor in: *Eene schuld of de renten afleggen*.

Tot proeve volgen hier nog eenige andere „min voorkomende” woorden, bij de Vlamingen in gebruik. Sommige dezer woorden waren reeds aan 't Middelnederlandsch eigen; andere bestaan nog bij ons als

gewestelijke woorden.

Uit deze proeve zal de zucht bij onze taalgenooten, de Vlamingen, blijken om den woordenschat uit te breiden, door daarin eene plaats te geven aan woorden, die in de volkstaal bij hen en ten deele bij ons gehoord worden, of voorheen van algemeen gebruik waren. Hierin is gewis niets afkeuringswaardigs, in zooverre het woorden betreft, wier beteekenis nog door het volk kan begrepen worden; ja deze pogingen verdienen ongetwijfeld eer toejuicing, dan het gebruik van uitheemsche, en bij voorkeur Fransche, woorden in Hollandsche volzinnen, ingeval daarvoor evenzeer goede woorden bij ons bestaan.

Bij elk der „min voorkomende” woorden, waarvan hier een gedeelte vermeld wordt, zal men eene korte verklaring vinden, waarbij soms eene vrijmoedige aanmerking niet is verzwegen.

AMMELAKEN.

„Heb de goedheid en leg uwe papieren weg, dat ik het *ammelaken* spreide.”

Ammelaken — voorheen ook *amelaken* gespeld, — is bij ons verouderd. Oulings kwam het veel voor (*). Thans gebruiken wij hiervoor *tafellaken*.

BESTEEL.

„Ik heb dien heer van onze moeder verteld en van haren *besteek*.”

(*) Op *ammelaken* vermeldt Huydecoper, in zijne Aanteekeningen op Melis Stoke, dat wij van *opdoen* spreken, als we zullen eten; de ouden, als zij gegeten hadden.

In eene noot geeft H. C. zelf de volgende verklaring van dit woord: „*Besteek* is het huiselijk feest, dat plaats heeft ter gelegenheid van iemands naamdag. *Besteken* is den gevierden persoon met een geschenk vereeren.”

EDELMOED.

„ô, Haddet gij anders gedaan, wat had ik niet geleden in den twijfel over mijns vaders *edelmoed*!”

Het woord is, evenals *hoogmoed*, uit *edel* en (*ge-*) *moed* samengesteld. Voor *edelmoed* bezigen wij echter: *edelmoedigheid*. Er zijn meer woorden, die de Vlaamingen in hun' grond-, wij gewoonlijk in den afgeleiden vorm gebruiken, zooals: *arglist*, *dwaalzin*, *lijkplecht*, *mismoed*, enz.

FLERECIJN.

„Thijs had iedereen, die er naar vroeg, uitgelegd hoe hij met het *flerecijn* te bed lag.”

Bomhoff teekent in zijn *Nieuw Groot Woordenboek der Nederl. Taal* bij dit woord aan: „bijna verouderd”, en verklaart het door *jicht*, welke beteekenis men o. a. ook in Meyers *Woordenschat* vindt opgegeven.

GOESTING.

„Waarom kunt gij Frans niet naar de Academie laten gaan, zeg? Als hij daar nu *goesting* voor heeft?”

Ook wordt *tegengoesting* gebezigd:— „hij gaat nog naar de teekenschool, alhoewel hij er met *tegengoesting* leert.”

In onze aan Vlaanderen grenzende gewesten hoort men *goesting* veel gebruiken. De beteekenis van dit woord is *zin* of *lust*. *Tegengoesting* beduidt alzoo: *tegenzin*.

GEGROL.

„Althans, hij bleef eene lange wijl als vernietigd staan, totdat eindelijk een ijselijk *gegrol* uit zijne keel opwelde.”

H. C. verklaart zelf dit woord, als hij schrijft: „Een *dor en ratelend keelgeluid* verzelde den wanhopigen arbeid.”

GENSTERS.

— „uit zijne bruine oogen schoten vurige *gensters*, die spraken van manlijken wil en manlijken moed.”

Waar H. C. dit woord niet bezigt, bedient hij zich van „*stralen*.” — *Genster* is bij hem vrouwelijk: „*eene genster van geluk*.”

HUISLIEDEN.

„En zonder op eene andere wijze van de *huislieden* afscheid te nemen dan door gebaren, volgde hij het kind”.

Huislieden is, zooals men weet, het meervoud van *huisman*, welk woord Vondel gebruikt en Dr. Eelco Verwijs door *landman* verklaart. De zin, waarin H. C. hier het woord *huislieden* bezigt, laat echter geene andere opvatting toe dan die van *huïsgenooten*.

KRIKKEL.

„En, vermits gij op het punt van eer zoo *krikkel* zijt, laat mij toe u te vragen, of gij wel rechtzinnig handelt met mijnen neef, als het ware, aan te lokken en hem

deze ongelukkige liefde in het hart te laten wortelen?"

Hetzelfde begrip wordt elders door *gevoelig* uitgedrukt.

LUIAARDIJ.

„Ik zou toch niet méér kunnen eten of drinken dan te voren; en indien ik niet meer mocht werken, de *luiaardij* zou mij ziek maken en doen verkwijnen..."

Het woord *luiaardij* komt bij Kiliaan reeds voor. Of het echter goed is, valt te betwijfelen. Zegt men *bastaardij*, daaruit volgt nog in geenen deele, dat elk ander woord op - *aard* het achtervoegsel - *ij* aanneemt, ter vorming van een nieuw woord. Indien *luiaardij* werkelijk als eene aanwinst moet beschouwd worden, waarom zou men dan niet evengoed mogen gebruiken: *grijsaardij*, *veinsaardij*, enz.? Doch *bastaard* is een uitheemsch woord, waarin *aard* immers niet ons achtervoegsel is, dat in *luiaard*, *grijsaard*, *veinsaard*, enz. voorkomt. Hierop schijnt niet gelet, met *luiaardij*, naar de analogie van *bastaardij*, weder in te voeren.

MELKAKERS.

„Die heer heeft mij dan ergens in zijn huis gebracht, waar allemaal koperen potten stonden, — zoo gelijk *melkakers*, — wel duizend, geloof ik. En al die *potten* waren vol, vol suiker!"

„Duizend *akers* vol suiker!" riep het meisken met de handen boven het hoofd."

Weshalve *melkakers* door *melkpotten* moet verklaard worden.

NOEN.

„De vader trok zijn schobejak (*) aan en ging de deur uit, met de woorden: „Tot den *noen*, zullen!”

Noen is *middag*. Meyers *Woordenschat* verklaart het ten onrechte door: *middagmaaltijd*. Voor *middagmaal* gebruikte men oudtijds *noenmaal*, welk woord H. C. bezigt, als hij schrijft: „Hij bleef staan, staarde met verstomden blik rond de kamer, en bezag als verpletterd het *noenmaal* en de slechte kleederen des grijsaards en zijner dochter.” Dr. Eelco Verwijs teekent, in zijne *Nederlandsche Klassieken*, bij *noen* aan: „de *hora nona* der kerkelijke dagverdeeling. De dag begon met *priemetijt*, de *hora prima*, wanneer de eerste dienst werd gehouden, en dit was 's morgens 6 uur.”

OUDERLINGEN.

„Deze *ouderlingen* alleen hebben geleefd, toen Lange Jan de haan van het dorp was en ieder voor zijnen jeugdigen moed en de jongelingstrotschheid zwichten deed.”

Het woord komt hier in zijne oorspronkelijke beteekenis, in die van *oude menschen* voor. Bij overdracht is 't op personen, die zeker kerkelijk ambt bekleeden, toegepast.

PATATEN.

„Er staat altijd een bijzonder potteken voor haar in de assche. — „Zie, hier is het: een koppel eieren en botersaus bij hare pataten!”

Evenals *goesting* wordt dit woord nog slechts als provincialisme bij ons gebruikt. De beteekenis van dit woord is *aardappelen*.

(*) Een korte kiel van grof lijnwaad.

RECHTZINNIGHEID.

„Onderweg had Frans op de vragen van Baron de Pret met *rechtzinnigheid* geantwoord”.

Verkeerd zou men doen, het woord hier in den bij ons geijkten kerkelijken zin te nemen. H. C. wil „met *rechtzinnigheid* geantwoord” te kennen geven: *verstandig* geantwoord.

ROODE KOORTS.

„Maar had het geenen *rooden witslag* op zijn lichaam? Ja, aan den hals. Onze Heer-lief, het zou dus de *roode koorts* zijn!”

Deze „venijnige” ziekte schijnt de *roodvonk* te zijn.

SCHADDEN.

„Hij zag de twee dochters gaan en komen, den pachter hout en *schadden* bij het vuur storten”.

In Meyers *Woordenschat* wordt dit woord door *kluiten* verklaard. Of 't evenwel die beteekenis heeft, betwijfel ik. Veeleer meen ik bij dit woord aan de afgestoken heidekorst te moeten denken.

SCHAPER.

„En de jonge *Schaper* Andries, die zulke schoone korven vlechten kon?”

Andries was een *schaapherder*.

SCHAPRAAI.

„Hij sprong vooruit, sloeg de hand aan het slot der *schapraai* en trok het deurken ervan open.”

Meyers *Woordenschat* vermeldt dit woord, maar in de beteekenis, die hij er aan hecht, is 't woord hier door H. C. niet gebezigd, wel in die, welke hij aan *schaprade* toekent. We hebben hier aan eene *broodspinde* te denken. „Op de punten zijner voeten gaande, naderde hij tot eene *schapraai*, nam er een *brood* uit, dat ten minste half wit scheen, sneed een zwaar stuk er af en streek er wel een halven vinger dik boter op.”

STIEL.

„Als hij dan toch eenen *stiel* moet leeren, zal hij op het meubelmaken gaan.”

Als provincialisme is dit woord bij ons nog bekend. De beteekenis er van is *ambacht*.

TASSEN.

„Weldra was de koffie opgeschonken, de zware boterhammen gesneden en de *tassen* voorgezet.”

Van 't Fr. *tasse*. Ook 't verkleinwoord *taske* wordt in onze zuidelijke provinciën veel gehoord.

TOOG.

„Ik sta in den winkel, achter den *toog*, of bestier den arbeid mijner meisjes.”

Voor *toog* gebruiken wij de samenstelling *toonbank*.

VERDULDIGHEID.

„Welaan, ik zal, zonder het hoofd te bukken, den rampspoed aanvaarden en met *verduldigheid* mij onderwerpen aan den wil Gods....”

Het stamwoord is *duld*. Hiervan zijn de woorden *dulden*, *geduld*, *geduldig*, *verduldig*, *verduldigheid* gevormd.

Bij ons worden de beide laatste woorden door *gelaten*, *gelatenheid* vervangen.

VERTOOG.

„Wanneer men de zoogenaamde *Belgen* in menigte bijeen zag, leverden hunne rangen een zonderling *vertoog* op, waarvan men zich nu geen juist denkbeeld meer vormen kan.”

Uit den samenhang van *vertoog* en *vertoon* verklaart het zich, dat het eerste woord hier in den zin van 't laatste is gebezigd.

WEGELTJES.

„Ik zal onzen hof vol schoone bloemen planten, met *wegeltjes* en beddekens; ik zal vogelkooien maken, om overal aan ons huis te hangen. . . .”

Wegel is, evenals *kruimel*, *eikel*, enz., oorspronkelijk een verkleinvorm. Zoo verklaart zich de beteekenis van *wegeltje* als te zijn: een *smal wegje*, een *voetpaadje*.

